

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

**TÜRKÇE ÖĞRETMENİ ADAYLARININ
YETERLİLİK ALGILARI VE ÖĞRETMENLİK
MESLEĞİNE YÖNELİK TUTUMLARI**

Yüksek Lisans Tezi

Danışman
Yrd. Doç Dr. Kâzım KARABÖRK

Hazırlayan
Ramazan ÇETİNKAYA

KONYA - 2007

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	i
ÖN SÖZ.....	iii
ÖZET	v
ABSTRACT	vi

I. BÖLÜM

GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.1.1. Problem Cümlesi	7
1.2. Araştırmanın Amacı	7
1.3. Araştırmanın Önemi	11
1.4. Varsayımlar.....	13
1.5. Sınırlılıklar	13
1.6. Tanımlar.....	13

II. BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	15
1. Öğretmenlik Mesleğinin Temel İlkeleri.....	15
2. Öğretmende Bulunması Gereken Nitelik ve Yeterlilikler.....	15
2.1. Öğretmenin Görevleri.....	16
2.1.1. Öğretme Görevi	16
2.1.2. İdare ve Yönetim Görevi.....	16
2.1.3. Konu Alanı Uzmanlık Görevi	16
2.1.4. Öğrenci Danışmanlık Görevi.....	16
2.2. Dersin Planlanması.....	17
2.3. Dersi Öğretme	17
2.3.1. İlgi Çekmek	17
2.3.2. Düşünmeyi Sağlamak	17
2.3.3. Araç ve Gereçleri Kullanma.....	17
2.3.4. İletişim Kurma.....	17
2.3.5. Etkili Yönetme ve Rehberlik Etme.....	18
2.3.6. Pekiştirme.....	18
2.4. Değerlendirme.....	18
2.5. Öğretmen Öğrenci İlişkisi.....	18
2.6. Öğretmenin Okul ve Çevredeki Rolü	18

3. Millî Eğitimi Geliştirme Projesinde İşaret Edilen Öğretmen Nitelikleri	18
3.1. Alan Bilgisi	18
3.2. Öğretme-Öğrenme Sürecini Yönetme	19
3.3. Öğrenci Kişilik (Rehberlik) Hizmetleri	19
3.4. Kişisel ve Mesleki Özellikler	19
4. Öğretmen Yeterliliği	20
5. Öğretmen Yetiştirme Programlarının Özellikleri	21
6. Öğretmenin Kişilik Yeterlilikleri	22
7. Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yeterlilikleri Eylem Planı	22

III. BÖLÜM

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	27
---------------------------------	-----------

IV. BÖLÜM

YÖNTEM.....	29
1. Araştırmanın Modeli	29
2. Evren ve Örneklem	29
3. Veri Toplama Araçları	29
4. Verilerin Toplanması ve Analizi	30

V. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR.....	31
----------------------------------	-----------

VI. BÖLÜM

TARTIŞMA	47
-----------------------	-----------

VII. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER.....	51
KAYNAKÇA	55
EKLER.....	59
EK-1. Kişisel Bilgi Formu	60
EK-2. Öğretmen Adaylarının Yeterlilikleri Ölçeği.....	61
EK-3. Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği	62

ÖN SÖZ

Bir ülkenin her alanda kalkınabilmesi, o ülkenin sahip olduğu nitelikli insan gücüne bağlıdır. Nitelikli insan gücüne sahip olabilmek için de nitelikli bir eğitime ihtiyaç duyulmaktadır. Nitelikli bir eğitim ancak nitelikli öğretmenler ile yapılır. Onun için ülke kalkınmasını öğretmenler doğrudan etkilemektedir. Bu durum karşısında öğretmenleri yetiştiren eğitim kurumlarına da büyük görev düşmektedir. Bu kurumlar gerekli yeterliliklere ve mesleğe karşı olumlu tutumlara sahip öğretmenler yetiştirmek zorundadır. Öğretmenlerin başarılı bir eğitim-öğretim faaliyeti gerçekleştirebilmeleri için kendilerini yeterli olarak hissetmeleri ve mesleğe yönelik olumlu tutumlara sahip olmaları gerekmektedir.

Bu çalışmada, “Türkçe Öğretmeni Adaylarının Yeterlilik Algıları ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları” üzerine bir araştırma yapılmıştır. Bu araştırma kapsamında Türkçe öğretmeni adaylarının, bir Türkçe öğretmeninde bulunması gereken yeterliliklere ne düzeyde sahip oldukları ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının ne düzeyde olduğu araştırılmıştır.

Ülke geleceği ve yetişecek nesiller açısından Türkçe öğretiminin önemi düşünüldüğünde, bu alanda eğitim veren Türkçe öğretmeni adaylarının istenen nitelikte alan bilgisini ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları kazanıp kazanmadıklarının araştırılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. İşte bu çalışma, böyle bir araştırmayı yapma sorumluluğunu üstlenmiştir.

Araştırma esnasında karşılaşılan en büyük güçlük yabancı kaynaklara ulaşmakta olmuştur. Olabildiğince kaynakların kendisine ulaşılmaya çalışılmıştır. Eğitim bilimlerinde terim haline gelmiş; ama halkın kullanım alanına girmemiş bazı kelimelerin geçtiği bölümler teze alınmamıştır.

Tezimizin isminde de geçen yeterlilik kelimesi eğitim bilimlerinde yeterlik hatta öz-yeterlik olarak kullanılmaktadır. TDK'nin 2005 baskı Yazım Kılavuzu'nda

yeterlik ve yeterlilik kelimelerinin ikisi de geçmektedir. TDK'nin ve MEB'in Türkçe sözlüklerinde bu iki kelime aşağı yukarı aynı anlamda kullanıldığı için biz bu çalışmada yeterlilik kelimesini kullanmayı tercih ettik. Üstelik MEB'in bütün okullara gönderdiği Öğretmen Yeterlilikleri Eylem Planı'nda bu kelime yeterlilik olarak kullanılmıştır.

Bu araştırma, genel tarama modelinin bir türü olan ilişkisel tarama modeli ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplamak amacıyla kişisel bilgi formu, “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği”, “Öğretmen Yeterlilik Ölçeği” kullanılmıştır. Veri toplama araçlarının araştırma kapsamına alınan Türkçe öğretmeni adaylarına uygulanması sonucunda elde edilen veriler öncelikle bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Bilgisayar ortamına aktarılan bu veriler üzerinde gerekli istatistik teknikleri kullanılarak araştırma bulguları elde edilmeye çalışılmıştır.

Bu araştırma sayesinde bir ilmî çalışmanın nasıl yapılacağı hususunda önemli ölçüde bilgi ve tecrübe sahibi olduk. Yüksek lisans tez çalışmamızı yönetip yönlendiren danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Kâzım KARABÖRK'e teşekkür ederim.

Konya, 2007

Ramazan ÇETİNKAYA

ÖZET

TÜRKÇE ÖĞRETMENİ ADAYLARININ YETERLİLİK ALGILARI VE ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE YÖNELİK TUTUMLARI

Bu çalışmada, Türkçe öğretmeni adaylarının sahip olması gereken yeterliliklere ne seviyede sahip oldukları ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının nasıl olduğu araştırılmıştır. Bu nedenle araştırma, genel tarama modelinin bir türü olan ilişkisel tarama modeli ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplamak amacıyla kişisel bilgi formu, “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği”, “Öğretmen Yeterlilik Ölçeği” kullanılmıştır.

Araştırmanın evrenini Konya ilinde yer alan Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği Bölümü 4. Sınıf 1. ve II. öğretim öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışma evreni ise bu bölümdeki öğrencilerden tesadüfi küme örnekleme yolu ile seçilen öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırmanın niceliksel boyutu, 2006–2007 eğitim-öğretim yılında, Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği Bölümü 4. Sınıfına devam eden 300 öğrenci ile sınırlıdır.

Araştırmada elde edilen nicel veriler, SPSS programında çözümlenmiştir. Katılımcıların görüşleri arasında fark olup olmadığı; tek yönlü varyans analizi (ANOVA), t testi, Dunnet C ve LSD testi ile kontrol edilmiştir.

Araştırma sonunda literatür taramasından ve araştırmadan elde edilen verilere göre araştırmacı tarafından ortaya konulan önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yeterlilik, tutum, öğretmen yeterliliği, yeterlilik algısı, Türkçe öğretmeni

ABSTRACT

QUALIFICATION PERCEPTION OF THE TURKISH TEACHER CANDIDATES AND ATTITUDES TO TEACHING OCCUPATION

In the following work, it has been presented to what extend the candidates of Turkish teaching have the capability of instructing and what sorry of attitudes they have towards instructing; there fore, the following work has been brought out with the model of correlation which is an example of general evaluation model. In order to other information fort he following work, the scale of the attitudes towards teaching capability have been used.

The frame of the work has been comprised with the students studying at the Turkish teaching department of the University of Selcuk at the grade of 4th, and those students were selected random to participate the study. That is, the total frame of this work has been composed of the students who have been studying at the grade of 4th in the University of Selcuk in the education term of 2006/20007.

The data derived from the search has been analysed with the programme of SPSS. Whether the participants have variation in viewpoints has been checked single directed variation analysis (ANOVA), t test and LSD test.

In the conclusion part, has been included in the proposal made by the researcher in accordance with the data derived from the search of literature and the search.

Key words: Capability, attitudes, capability of teachers, perception of capability, Turkish instructor.

I. BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölümde; araştırmanın problem durumu, problem cümlesi, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, araştırmanın varsayımları, araştırmanın sınırlılıkları ve tanımlar yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Çağımızda bilim ve teknolojiye görülen hızlı değişme ve gelişmeler toplumun yapısını da hızla değiştirmekte; buna bağlı olarak eğitimin amaçlarında, yöntemlerinde ve öğretmenin geleneksel rollerinde de değişmeler olmaktadır. Bu gelişmelerin doğal sonucu olarak, toplumu oluşturan bireylerin, meydana gelen değişikliklere uyum sağlamalarında ve topluma katkıda bulunmalarında eğitim kurumlarına ve dolayısıyla bu kurumlarda çalışan öğretmenlere önemli görevler düşmektedir. Öğretmenler çağın gereklerine uygun biçimde, üzerine düşen görevleri başarıyla gerçekleştirmek durumundadırlar. Bu noktada öğretmen yetiştirme konusunun giderek daha da önem kazandığı kuşkusuzdur (Sözer, 1991: 1).

Kavcar'a (2003) göre ülkemizin geleceği için, öğretmen ve öğretmenlik mesleği üzerinde gereğince durmalıyız. Bilindiği gibi bir eğitim sisteminin en önemli ögesi öğretmendir. Ayrıca öğretmenin eğitim-öğretim etkinlikleri ve rolleri de giderek artmaktadır. İyi öğretmen yetiştirmek için eğitim fakültelerindeki öğretim elemanları üzerinde de sıkı bir şekilde durmak gerekir. "Öğretmen yetiştiren öğretmen tipi" büyük önem taşımaktadır. Oysa iyi öğretmen ve iyi öğretim elemanı konusu ülkemizde zaman zaman çok ihmal edilmiştir (Kavcar, 2003: 88).

Eğitimin temel unsuru olan öğretmenin yetiştirilmesi konusundaki bilgisizlik, ilgisizlik ve ihmal başka bir deyişle yetişme sürecindeki insanımızın ihmali, içinde bulunduğumuz insan krizinin gerçek nedenidir. Bir kere daha yinelemek gerekirse bu tutum, ülkemizin hedef seçtiği çağdaş uygarlığın seçkin bir ortağı olma sürecinin karşılaştığı temel engellerden başlıcasını oluşturmaktadır. Öğretmen yetiştirmede ve öğretmen sorununa çözüm aramada zaman zaman ve belki de sıkça bazı gerçekçi isteklerin ortaya çıktığı görülmekle birlikte bu çabalar olumlu bir şekilde sonuçlanamamıştır. Üstelik öğretmen yetiştirmede başarılı bazı uygulamaların, gerekçesiz bir anda ortadan kaldırıldığına da tanık olunmuştur. Bu olumsuzluklar karşısında çözümsüz kalınması ve ulusal bir politika üretilmemesinin nedeni, herhalde ülkemizin elli yıldan beri içinde bulunduğu kararsız salıncakta hâlâ sallanmaya devam etmesinden dolayıdır. Eğitimde nitelik geliştirme aslında öğretmenin niteliğini geliştirmekle eş anlamlıdır. Öğretmenin niteliği eğitimin, eğitimin niteliği toplumun niteliğinin yükseltilmesinde temel öğelerdir. Bu varsayımına göre öğretmenin niteliği, nitelikli eğitim için temel oluşturur (Ataünal, 2003: 13–14–58).

Ataünal (2003) öğretmenlerin niteliklerini artırmanın yollarını şöyle sıralamaktadır: Öğretmen yetiştirmede uluslar arası ölçütler esas alınmalı ve sürekli geliştirilmelidir. Huzurlu, demokratik ve sağlıklı bir eğitim-öğretim ortamı için öğretmen yetiştirilen kurumlarda etkili bir rehberlik servisi kurulmalıdır. Eğitim binaları, barınma ve beslenme yerleri, kitaplıklar ve oturma salonları ile spor alanları gibi öğretmen adaylarının davranışlarını, sosyal ilişkilerini ve ilgilerini doğrudan doğruya etkileyen maddi koşulların iyileştirilmesi yoluna gidilmelidir (Ataünal, 2003:112).

Ülkemizde Türkçe öğretimi ve dilimizin kullanımı konusunda, özellikle son yıllarda ciddi sorunlar görülmektedir. Ülkemiz çeşitli sorunların ve kirliliklerin yanı sıra bugün bir de “dil kirliliği” içinde bulunuyor. Hemen her meslekte ve üniversitelerimizde Türkçe yetersizlikleri ile ne yazık ki sık sık karşılaşıyoruz. İşte bu konuda, Türkçe duygusu ve dil bilinci kazandırma konusunda öğretmenlere, özellikle ilköğretim okulu öğretmenlerine, öğretmen yetiştiren kurumlara büyük

görevler düşmektedir (Kavcar, Oğuzkan, Sever: 9). Bu kurumlar gerekli birikime sahip, alanında yeterli, dil bilincine sahip öğretmenler yetiştiremediği sürece dil kirliliği devam edecektir.

Yeni Türkçe Öğretim programı, yapılandırıcı yaklaşıma göre hazırlanmıştır. Bu, öğrenme sürecinde ön bilgileri harekete geçirme, gelişim düzeyini dikkate alma, etkili iletişim kurma, uygulama ve değerlendirme gibi kavramları öne çıkararak öğrenciyi merkeze alan ve dil becerilerinin bir bütün olarak ele alınıp kazandırılmasını vurgulayan bir yaklaşımdır. Buna göre, öğrenme sürecinde öğrencinin birikim ve deneyimlerinden hareketle sorunlara çözüm üretmesi, öğrenme-öğretme etkinliklerinde öğrencinin gelişim düzeyinin dikkate alınması, dolayısıyla değerlendirmede öğretim sürecindeki gelişiminde önemli olduğu benimsenmiştir. Bu yaklaşımın temel amacı, öğrencinin öğretmen rehberliğinde; etkili iletişim kurması, grup çalışmalarına katılması, öğrendiklerini aşamalı bir biçimde inşa etmesidir. Türkçe öğretiminin daha verimli olabilmesi için, öğrencinin derse etkin olarak katılmasının sağlanması motivasyonunun sürekli olarak desteklenmesi gerekir.

Bilgi çağını yaşayan dünyamızda, eğitimin temel amacı; düşünen, anlayan, yorumlayan, bilgi üreten, sorun çözen ve bilimsel düşünen bireyler yetiştirmektir. Yine bilginin hızla yenilerek üretildiği çağımızda, birey ve toplumun geleceği; bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve üretme becerilerine bağlı bulunmaktadır. Bu becerilerin kazanılması ve hayat boyu sürdürülmesi, bilgi üretimi ve beceriye dayalı bir Türkçe eğitimini gerekli kılmaktadır (Özbay, 2006: 5-7).

Türkçe derslerinde, öğretim programlarında amaçlanan davranışların her bir öğrenciyi kazandırılması, öğretimde verimsizlik nedeni olarak bilinen geleneksel öğretim uygulamalarında değişiklikler yapmayı ve yeni öğretim-öğrenme uygulamalarına yönelmeyi gerektirmektedir (Sever, 2004: 11-13). Yeni uygulamaları sınıf ortamına getirip bu uygulamaları Türkçe öğretimi programına uygun olarak işleyebilecek alanında yeterlilik sahibi öğretmenlere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu öğretmenler de alanında uzmanlaşmış, liyakat sahibi kişiler tarafından yetiştirilir.

Yani eğitim sisteminde birçok sorunu çözebilmek için önce yeterlilik sahibi öğretmenlerin yetiştirilmesi gerekmektedir.

Küçükahmet'e (1976) göre Türkçe öğretiminde kapsam, öğrenme durumları ve öğrenme yaşantılarını hedefler belirlediğine göre Türkçe öğretmenleri ile Türkçe derslerini işleyen sınıf öğretmenleri ilköğretimin her sınıf ve kademesindeki amaçları ve öğrencilere kazandırılacak hedef davranışları çok iyi bir şekilde bilmelidir. Çünkü ders içi çalışmalarının planlanıp sürdürülmesi sırasında hedef davranışlar Türkçe öğretmenlerini yönlendirecektir.

Eğitim-öğretim faaliyetlerinde öğretmenin alan bilgisi hususundaki yeterliliği kadar dersinin öğretimiyle ilgili prensip, metot ve teknikler yönünden de yetenekli olması beklenir. Bu noktada öğretmenlerin istekleri, teorik bir takım metot bilgisine sahip olmaktan daha çok, doğrudan sınıf içi uygulamaları ile ilgili açıklamalar, talimatlar, öğretim stratejisi ve metotlarının nasıl uygulanacağı yolundaki bilgi, beceri ve alışkanlıklarla donatılmış olmaktadır.

Öğretmenin donanımını gerekli seviyeye ulaştırmadan ondan sağlıklı bir öğrenme ortamı oluşturmasını beklemek mümkün değildir.

Program yanında programı uygulayan öğretmen de önemlidir. Öğretimin en önemli unsurlarından biri olan ve bütün öğrenme faaliyetlerine rehberlik yapan, öğrenme durumlarını hazırlayan, öğrenme sonucunda, ortaya çıkan ürünü değerlendiren ve amaçlarla karşılaştıran “öğretmen” ve “öğretmen yetiştirme” konusu üzerinde dikkatle durulmalıdır.

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 43. Maddesinde “Öğretmenlik devletin eğitim-öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan bir ihtisas mesleğidir; öğretmenler bu görevlerini Türk Millî Eğitiminin amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak ifa etmekle yükümlüdürler.” (Millî Eğitim Temel Kanunu, 1995: 15) denilmektedir.

Öğretmenlerin genel kültür yanında mesleki formasyon ve alan bilgisiyle donanmış olması şarttır. Çünkü öğretmen, eğitim-öğretimin en önemli unsurudur. Hele Türkçe öğretmeni söz konusu olunca, bu önem daha da artmaktadır. Zira okul başarısıyla dil becerisi arasında doğrudan bir ilişki olduğu yapılan araştırmalarla tespit edilmiştir. Dil becerilerinin öğrencilere kazandırılmasında birinci derecede etkili olan Türkçe öğretmenleridir.

Türkçe öğretmenleri mesleğe alınırken kesinlikle mülakattan geçirilmeli, dil kusurları, şive bozuklukları olanlar Türkçe öğretmenliği bölümlerine alınmamalıdır.

Öğretmenlerin öğrencilerini etkileyen en önemli kişilik özelliklerinden biri “tutum”larıdır. Özellikle öğretmenlerin, öğrencilere ve okul çalışmalarına karşı tutumları, öğrencilerin öğrenmesine ve kişiliğine geniş ölçüde tesir etmektedir. Son 25 yıl içinde yapılan çalışmalar öğretmenlerin öğrencilerine ve okul çalışmalarına karşı tutumlarının yüksek bir güvenilirlik ile ölçülebileceğini göstermektedir (Küçükahmet, 1976: 16-50).

Ülkemizde, Türkçe öğretiminin sorunlarına ilişkin öğrenci-öğretmen ve uzman görüşleri, özetle şu başlıklar altında toplanabilir:

- a. Okuma etkinliklerinin, sınıf ve okul kitaplıklarının yetersizliği nedeniyle, sınırlı kaynaklardan yararlanılarak yapılması,
- b. Öğretimde, genellikle, bilgi kazandırmaya yönelik öğretmen merkezli (öğretici) bir yaklaşımın esas alınması,
- c. Kalabalık sınıflar nedeniyle, serbest okuma, sözlü ve yazılı anlatım alanında her öğrenciye yeterince alıştırmaya ve ödev yaptırılmaması,
- ç. Ders kitaplarında Türk dilinin zengin anlatım gücünü yansıtan metinlere yeterince yer verilmemesi,
- d. Dil bilgisi öğretimine bazı sınıflarda gereğinden çok zaman ayrılması, bazılarında ise gereğince yer verilmemesi; ayrıca bu öğretimin anlama ve

anlatma becerilerinin gelişmesine yardımcı olacak uygulamalı bir nitelik taşımaması,

e.Öğretimin değerlendirilmesinde, bilgi düzeyindeki davranışların yoklanmasına yönelik sorulara daha çok ilgi duyulması,

f. Öğretimin aşamaları arasında bir bütünlük kurulamaması,

g. Öğrencilerde, anadili sevgisi ve bilincinin geliştirilmesinde istenilen amaçlara ulaşılamaması,

ğ. Dersin, aynı zamanda bir sanat eğitimi süreci olduğunun göz ardı edilmesi nedeniyle, öğrencilerin yaratıcı yetilerinin yeterince geliştirilememesi,

h. Öğrencilere okuma sevgisi ve alışkanlığının kazandırılmasında, öğretimden beklenen verimliliğin alınamaması.

Yukarıda belirtilen, Türkçe öğretimine ilişkin sorunlar irdelendiğinde; bu sorunların bir yönüyle öğretmen yetiştirme, diğer yönüyle de öğretim programının temel öğeleriyle (amaç, içerik, öğretim yöntemleri, ders araç gereçleri, süre ve değerlendirme) ilgili olduğu görülmektedir (Sever, 2004: 31-32).

Öğretmenlerin yeterlilik duygusunun öğrenme ve öğretme faaliyetlerinin başarılı olması ve öğrencilerin öğrenmeye motive edilmesi açısından çok önemli olduğu görülmektedir. Bununla birlikte bireyleri yetiştirme görevi bulunan öğretmenin de yeterli eğitim-öğretim anlayışına, bilgisine ve tutumuna sahip olması gerekmektedir (Sünbül, Arslan 2006: 219).

Birçok dersin öğretiminde olduğu gibi Türkçe dersinin öğretiminde de bazı problemler yaşanmaktadır. Çalışmamızda bu problemlerin en önemlisi olarak gördüğümüz birçok yönden yetersiz olan, özgüveni olmayan, mesleğe karşı olumsuz tutumlara sahip Türkçe öğretmenleri üzerinde durduk. Araştırmamız da zaten bu doğrultudadır. Türkçe öğretmeni adayları kendilerini mesleki açıdan ne kadar yeterli hissediyorlar ve meleğe karşı tutumları nedir? Amacımız söz konusu öğretmen

adaylarının yeterli olup olmadığını ölçmek değil, kendilerini mesleğe hazır hissedip hissetmediklerini tespit etmektir.

1.1.1. Problem Cümlesi

Türkçe öğretmeni adaylarının, bir Türkçe öğretmeninde bulunması gereken yeterliliklere ne düzeyde sahip oldukları ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının ne düzeyde olduğudur?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bir ülkenin her alanda kalkınabilmesi ve ilerlemesi o ülkenin sahip olduğu kaliteli insan gücüne bağlıdır. Kaliteli insan gücünün en önemli kaynağı nitelikli bir eğitimidir. Eğitimin niteliği ise eğitimi veren kişinin yani öğretmenin niteliği, mesleki bilgi ve becerisi ile yakından ilgilidir. Ülkenin kalkınması ve gelişmesi, öğretmenlerin görevlerindeki başarılarıyla doğru orantılıdır. Çünkü eğitim kurumlarının temel görevi olan eğitim öğretim sürecinde başrolü öğretmen oynamaktadır. Bu açıdan bakıldığında öğrenmenin en yüksek seviyede gerçekleşebilmesinin asıl sorumlusu öğretmendir.

Öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarında öğretmen adaylarına, bilgi ve beceri kazandırmanın yanında öğretmenliğin gerektirdiği uygun tutum ve davranışları kazandırıcı yaklaşımlara yer verilmesi son derece önemlidir (Oktay 1991: 187–193).

Alanının temel konularına hâkim olamayan, alanının bakış açısını kazanamamış, sahasındaki temel konuları ve ilişkileri yakalayamayan öğretmenlerin mesleklerinde başarılı olmaları oldukça zordur. Özden'e (1997) göre öğretmenlerin birer öğretici değil aynı zamanda eğitici olmaları beklenmelidir. Bir kişinin iyi bir eğitici olabilmesi için mesleği hakkında yeterince bilgilenmesi, asgari eğiticilik kabiliyetlerini kazanmış ve eğitim sistemi politikalarını kavrayarak sistem içinde bulunduğu kademe ile diğer kademeler arasındaki bütünlüğü sağlayabilecek yeterliliğe ulaşmış olması gerekmektedir.

Yeterlilik kavramı, bir işi ya da görevi etkili bir şekilde yerine getirebilmek için sahip olunması gereken özellikleri ifade eder. Yeterlilik, bir görevi icra etmek ve görevin gerektirdiği sorumlulukları yerine getirmek için ihtiyaç duyulan yetenek, bilgi ve becerileri ifade eden bir kavramdır. Bu kavram, belirli bir görevi ya da rolü kabul edilebilir bir seviyede yerine getirmek için sahip olunması gereken kapasiteyi vurgular. Kavram, öğretmen açısından değerlendirildiğinde, öğretmenliğin gerektirdiği görev ve sorumlulukları gerçekleştirebilmek için sahip olunması gereken bilgi, anlayış, beceri ve tutumları ifade etmektedir. Öğretme yeterlilikleri; farklı öğretim ortamlarında etkili bir performans için gerekli olan bilgiler, beceriler, tutumlar ve kişilik özelliklerinin bir bütünü olarak tanımlanabilir.

Senemoğlu (2001) yaptığı bir araştırmada, bireyin başarılı bir öğretmen olabilmesi için, hem iyi bir konu alanı bilgisine, hem de öğretmenlik formasyonu bilgisine sahip olması ve öğretmeye güdülenmesi, öğretmenliğe gönül vermesi gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Kazanılan bu özelliklerin de deneyimle güçlendirilmesi başarılı bir öğretmenlik için önemli görülmektedir.

Öğretmenin alanında yeterli birikime sahip olmaması, öğrencilerin ilgisini çekecek yöntem ve teknikleri kullanamaması sınıfta etkileşimi kötü yönde etkileyen bir etmen olarak görülmektedir. (Güçlü, 2000). Erden'e (1998) göre öğretmenlik mesleğinin yapılabilmesi için bireyin öncelikle aktaracağı konu alanında uzman olması gerekir.

Öğretmen olarak yetişecek öğrencilere kazandırılmak istenen bilgi, beceri ve davranışlar, programa konacak öğretmenlik meslek bilgisi dersleri ve uygulama faaliyetleri ile sağlanır. Öğretmenlik meslek bilgisi derslerindeki teorik bilgilerin uygulamalar ile birleştirilmesi gerekir. Bir konuyu bilmek, o konuyu başkalarına öğretmek için yeterli değildir. Eğer bilmek yeterli olsaydı gerçekte öğretmenlik diye bir meslek olmazdı. Bir ressam, resim dersini, bir kimya mühendisi de kimya dersini kolaylıkla verirdi. Oysa alan bilgisinin, kime, nerede, nasıl öğretileneğinin de

bilinmesi gerekir. Ancak bu soruların cevabını verebilmek dahi öğretmen olmak için yeterli değildir.

Öğretmen adaylarının belirli kişilik özelliklerine sahip olmalarının yanında öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu tutum geliştirmiş olmaları da gerekmektedir. Öğretmenlik mesleğine ve öğrencilerine karşı olumsuz tutum içinde olan öğretmenler, sınıf içinde bu olumsuzluklarını öğrencilerine yansıtmaktadırlar (Kılıç, 1997).

Toplumun okuldan beklentilerinin giderek arttığı ve çeşitli gelişmeler sonucunda öğrenmenin yapısında meydana gelen değişimler nedeniyle, öğretmenlerin görevi, her geçen gün daha da zorlaşmaktadır. Bütün ülkelerde kabul edilen bu gerçekler, öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimlerinin, kendilerini bekleyen yeni rollerini oynamalarına yardım edecek şekilde yeniden düzenlenmesini gerektirmektedir. Öğretimdeki çerçevenin geliştirilmesi, mesleki standartların genişletilmesi, öğretmenlerin daha fazla söz sahibi olmalarını, öğretmenlerin kendilerine daha fazla güvenmelerini, öz yeterliliklerini daha olumlu ve güçlü hissetmelerini sağlayacaktır. Toplumun ihtiyaçlarını bilen ve kendi yeteneklerinin, kapasitesinin farkında olarak, öğretim olgusu içerisinde aktif role kavuşacak öğretmen, öğretmenliğe uygun kişisel özelliklere sahip, öğretim yöntemlerini etkili şekilde kullanan, alanına hâkim olan ve bunu çevresinde hissettiren bir kimliğe kavuşacaktır. Böylece, öğrencilerine daha çok yardımcı, objektif, demokrat, yenilikleri takip eden, gelişen ve değişen dünya ile uyumlu bireyler yetiştirme sürecinde daha başarılı ve yeterli hale gelecektir. Burada öğretmen yetiştiren kurumlara büyük görevler düşmektedir. Öğrencilerine Türkçe eğitimi dalında yeterlilikler kazandırırken, aynı zamanda onların bu yeterlilikleri gösterecekleri ortamların yaratılmasına yardımcı olmalı hem de öğretmen adaylarının, öğretim ile ilgili kişisel güvenlerini sağlayacak ortamları yaratmalıdırlar.

Bu araştırmanın genel amacı Türkçe öğretmeni adaylarının, bir Türkçe öğretmeninde bulunması gereken yeterliliklere ne düzeyde sahip olduklarını ve

öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının ne düzeyde olduğunu ortaya çıkarmaktır. Bu genel amaca ulaşabilmek için aşağıdaki sorulara cevap arandı:

1. Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmen yeterliliklerine sahip olma düzeyleri nedir?

- 1.1. Türkçe öğretmeni adaylarının bireysel öğretim alanındaki yeterliliklere sahip olma düzeyleri nedir?
- 1.2. Türkçe öğretmeni adaylarının genel öğretim alanındaki yeterliliklere sahip olma düzeyleri nedir?
- 1.3. Türkçe öğretmeni adaylarının “alan bilgisi” konusundaki yeterliliklere sahip olma düzeyleri nedir?
- 1.4. Türkçe öğretmeni adaylarının “alan eğitimi” konusundaki yeterliliklere sahip olma düzeyleri nedir?
- 1.5. Türkçe öğretmeni adaylarının “planlama” konusundaki yeterliliklere sahip olma düzeyleri nedir?
- 1.6. Türkçe öğretmeni adaylarının “öğretim süreci” konusundaki yeterliliklere sahip olma düzeyleri nedir?
- 1.7. Türkçe öğretmeni adaylarının “sınıf içinde etkili bir iletişim” kurabilme konusundaki yeterliliklere sahip olma düzeyleri nedir?
- 1.8. Türkçe öğretmeni adaylarının “sınıf yönetimi” alanındaki yeterliliklere sahip olma düzeyleri nedir?
- 1.9. Türkçe öğretmeni adaylarının yeterlilik düzeyleri, cinsiyetlerine göre farklılaşmakta mıdır?
- 1.10. Türkçe öğretmeni adaylarının yeterlilik düzeyleri, okudukları bölümden memnuniyetlerine göre farklılaşmakta mıdır?
- 1.11. Türkçe öğretmeni adaylarının yeterlilik düzeyleri, okudukları bölümü tercih sıralarına göre farklılaşmakta mıdır?

2. Türkçe öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları nasıldır?

- 2.1. Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, cinsiyetlerine göre farklılaşmakta mıdır?
- 2.2. Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, okudukları bölümden memnuniyetlerine göre farklılaşmakta mıdır?
- 2.3. Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, okudukları bölümü tercih sıralarına göre farklılaşmakta mıdır?
- 2.4. Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, baba eğitim düzeylerine göre farklılaşmakta mıdır?
- 2.5. Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, anne eğitim düzeylerine göre farklılaşmakta mıdır?
- 2.6. Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, geldikleri yerleşim yerine göre farklılaşmakta mıdır?
- 2.7. Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, mezun oldukları lise türüne göre farklılaşmakta mıdır?
3. **Türkçe öğretmeni adaylarının yeterlilik düzeyleri ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında ilişki var mıdır?**

1.3. Araştırmanın Önemi

İlgili konuda, yurt dışı ve yurt içinde yapılan akademik çalışmaların tespiti için 1980–2006 yılları arasında yapılan ve bu araştırma ile doğrudan ve dolaylı olarak ilgili olabilecek çalışmalar taranmış ve birçok alanda gerek öğretmenler gerekse öğretmen adayları ile ilgili bizim ulaşabildiğimiz otuz civarında yüksek lisans ve doktora çalışması yapıldığı tespit edilmiştir. Türkçe öğretimi ve Türkçe öğretmenleri ile ilgili literatür incelendiğinde özellikle ülkemizde Türkçe öğretmenleri ve öğretmen adaylarının yeterlilikleri ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile ilgili kapsamlı bir çalışmaya rastlanmamıştır. Cemal Saraç'ın “Türk Dili ve Edebiyatı/Türkçe Öğretmeni Adaylarının Yeterlilikleri ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları” adlı çalışmasında Fen Edebiyat Fakültelerinin Türk Dili ve Edebiyatı bölümleri, Eğitim fakültelerinin Türk Dili ve Edebiyatı bölümleri ile Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları bölümünün son sınıflarındaki öğrenciler üzerinde bir araştırma yapılmıştır. Ancak taranan bilimsel çalışmalar içerisinde

Türkçe eğitimi bölümlerindeki öğretmen adaylarının yeterlilikleri üzerine bir çalışmaya rastlanamamıştır. Bu açıdan bakıldığında bu çalışmanın alandaki önemli bir boşluğu dolduracağı düşünülmektedir. Bu araştırmadan elde edilen sonuçların, Türkçe öğretmeni yetiştiren kurumlardaki eğitim programının şekillendirilmesinde bir rehber olabileceği umulmaktadır.

Eğitimin kalitesini doğrudan etkileyen faktörlerin başında öğretmen yeterliliği ya da niteliği gelmektedir. Bu bakımdan bir ülkede eğitimin gelişmesi ve insanın niteliği büyük ölçüde öğretmenin niteliğine bağlıdır. Öğretmen eğitimine nitelik açısından bakılırsa; eğitim sürecinin her zaman merkezinde yer alan öğretmen-öğrenci ilişkisi bakımından öğretmen eğitiminin niteliği ile öğretmenin yeterliliğinin sıkı sıkıya ilişkili olduğu görülür (Akyıldız, 1991). Bu bakımdan eğitimde niteliği arttırabilmenin yolu, öğretmenlerin niteliğinin yükseltilmesinden geçmektedir. Bu nedenle öğretmen adaylarının hizmete başlamadan önceki eğitimleri sırasında mesleki yeterlilikleri kazanmalarının sağlanması büyük önem taşımaktadır. Bu araştırma, üniversitelerin eğitim fakültesi Türkçe eğitimi bölümüne devam eden öğretmen adaylarının öğretmenlik meslek bilgi ve becerilerine ilişkin yeterlilik düzeylerinin ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının bazı değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Böylece, yapılan bu çalışma ile Türkçe öğretmeni adaylarının mesleki bilgi ve becerilerine ilişkin yeterlilik düzeylerinin artırılmasına yönelik yapılacak diğer çalışmalara katkı sağlanması hedeflenmektedir.

Öğretmen yetiştirme alanında başlatılan yeniden yapılanma çalışmaları ve araştırmalar sayesinde, gelişmiş ülkelerde bu alanda ilerlemeler kaydedilmiş, öğretmen eğitime yeni bakış açıları getirilmiştir. Bu bakış açıları çerçevesinde yapılan çalışmalarda öğretmenlerin yanı sıra öğretmen adayları ile de çalışmalar yapılmasının önemine dikkat çekilmektedir (Çakmak, 1999: 69-73). Meslekte yakın bir zamanda görev alacak öğretmen adayları üzerinde yapılacak çalışmaların, değişik açılardan onların bir takım eksikliklerini tamamlamada öğretmen yetiştirme programlarına yararlı öneriler getireceği düşünülmektedir.

Ülke geleceği ve yetişecek nesiller açısından Türkçe öğretiminin önemi düşünüldüğünde, bu alanda eğitim veren özelde Türkçe öğretmeni adaylarının istenen nitelikte alan bilgisini ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları kazanıp kazanmadıklarının araştırılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. İşte bu araştırma, böyle bir görevi üstlenmektedir.

1.4. Varsayımlar

Bu çalışmada aşağıdaki varsayımlardan hareket edilmiştir.

- Bütün katılımcılar, Türkçe öğretmeni adayı oldukları için yeterlilik algıları ve mesleğe karşı tutum hakkında yeterince bilgiye sahiptirler.
- Katılımcılar, görüşlerini objektif olarak ortaya koymuşlardır.

1.5. Sınırlılıklar

1. Araştırma, Türkçe öğretmeni adaylarının yeterlilik algıları ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi amacıyla hazırlanan veri toplama araçları (kişisel bilgi formu, öğretmen adaylarının yeterlilikleri, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği) ile sınırlıdır.

2. Araştırmanın niceliksel boyutu, 2006-2007 eğitim-öğretim yılında, Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği Bölümü 4. Sınıfına devam eden 300 öğrenci ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Yeterlilik: Türk Dil Kurumu'nun Türkçe Sözlüğünde: 1. Bir işi yapma gücünü sağlayan özel bilgi, ehliyet. 2. Görevini yerine getirme gücü, kıfayet(TDK, 1998: 2442), olarak tanımlanmaktadır.

Aynı kelime Millî Eğitim Bakanlığı'nın Örnekleriyle Türkçe Sözlüğünde: 1. Bir işi yapma imkân ve gücünü sağlayan özel bilgi, yeterli bilgi ve ustalığa sahip olma, ehliyet. 2. Vazifesini yerine getirme gücü, kıfayet, liyakat (MEB, 2004: 3208), olarak tanımlanmaktadır.

Yeterlilik: Türk Dil Kurumu'nun Türkçe Sözlüğünde: Yeterli olma durumu(TDK, 1998: 2442), olarak tanımlanmaktadır.

Aynı kelime Millî Eğitim Bakanlığı'nın Örnekleriyle Türkçe Sözlüğünde: Yeterli olma hali(MEB, 2004: 3208), olarak tanımlanmaktadır.

Tutum: Türk Dil Kurumu'nun Türkçe Sözlüğünde: Tutulan yol, davranış(TDK, 1998: 2260) olarak tanımlanmaktadır.

Aynı kelime Millî Eğitim Bakanlığı'nın Örnekleriyle Türkçe Sözlüğünde: Tutulan yol, davranış; hareket tarzı(MEB, 2004: 2939) olarak tanımlanmaktadır.

II. BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1. Öğretmenlik Mesleğinin Temel İlkeleri

Öğretmen bir milletin ruh ve karakter hamuruna şekil ve biçim veren üretici bir insandır. Öylesine üreticidir ki, bütün bir toplum öğretmenin eseridir denilebilir. İşte bu yüzden, yarının büyük Türkiye'sinin bütün sorumluluğunu üzerinde taşıyacak olan, çağdaş toplumlar arasında kendi kökeni içinde, ulusal değerlerini yaşatmasını, geliştirmesini bilen öğretmeni yetiştirmek, hiç gündemden düşmeyen bir konu olmuştur (Büyükkaragöz, Muşta, Yılmaz, Pilten 1998:1).

Büyükkaragöz (1998) ve arkadaşları öğretmenlik mesleğinin temel ilkelerini şu başlıklar altında toplamışlardır:

- 1.1. Öğretmenlik Mesleğinin ve Öğretmen Eğitiminin Önemi
- 1.2. Öğretmenlik Mesleğinin Yapısı
- 1.3. Öğretmen Yetiştirmede Temel Prensipler
- 1.4. Öğretmen Yetiştirmede Muhteva Kategorileri
 - 1.4.1. Programın Genel Eğitim İle İlgili Boyutu
 - 1.4.2. Programın Meslek Formasyonu Boyutu
 - 1.4.3. Programın Özel Alan Boyutu
 - 1.4.4. Muhteva Kategorilerinin Düzeni
 - 1.4.5. Öğretmen Yetiştirme Programlarında Seçimlik Dersler
 - 1.4.6. Öğretmen Yetiştirme Programlarında Uygulama ve Staj Faaliyetleri

2. Öğretmende Bulunması Gereken Nitelik ve Yeterlilikler

Eğitim ve öğretimden istenilen başarı ve verimliliği elde etmek için bazı şartların yerine getirilmesi gerekir. Bunlar; eğitim sistemini mükemmel hale getirme, eğitim için gerekli araç ve gereçleri temin etme ve gerekli fiziki imkânları hazırlama gibi şartlardır. Fakat bu şartların bulunması gerekli olmakla beraber, eğitimde istenilen başarı ve verimliliğe ulaşmada yeterli değildir. Çünkü eğitim sistemini

çalıştıracak araç ve gereçleri kullanacak ve kullandıracak insan öğretmendir. Öğretmenin niteliği ve yeterliliği eğitim öğretim faaliyetinin başarıya ulaşmasında en önemli faktördür.

Öğretmenlerden beklenen, görevlerini bilen, derslerini planlayabilen ve nasıl öğretebileceğini bilen, öğrencilerinin öğrendiklerini değerlendirebilen, öğrenci öğretmen ilişkilerini yönetebilen, okulda ve toplumdaki konum ve sorumluluklarını bilen ve yerine getiren bir meslek elemanı olduğunun idrakinde olmasıdır (Büyükkaragöz, Muşta, Yılmaz, Pilten 1998: 16).

2.1. Öğretmenin Görevleri

Öğretmenin genel olarak yerine getirmesi gereken dört görevi vardır: Bunlar, öğretme görevi, idare ve yönetme görevi, konu alanı uzmanlık görevi ve öğrenci danışmanlık görevidir.

2.1.1. Öğretme Görevi

Öğretmek, öğrenme sürecini yönlendirmek demektir. Bundan dolayı öğretmenin buradaki görevi öğrencilerin öğrenmesine rehberlik ve yardım etmektir.

2.1.2. İdare ve Yönetim Görevi

Bu görev bir eğitim programını planlama, yönetme ve işletme görevidir. Öğretmenlerden okulun eğitim faaliyetlerini işbirliği ile planlaması ve gerçekleştirilmesi beklenir.

2.1.3. Konu Alanı Uzmanlık Görevi

Öğretmenin bu konudaki görevi, konu alanı ile ilgili bilgi ve becerilere sahip olmasıdır. Öğretmenin konu bilgisi açısından gerekli bilgiye sahip olması ve gelişmeleri takip etmesi gerekir.

2.1.4. Öğrenci Danışmanlık Görevi

Öğretmenin gerektiği zaman öğrenci ile arkadaş gibi olması gerekir. Öğretmenin öğrencilere anlayış ve sempati göstermesi, onlara dostça ve nazik

davranması, yalnız eğitim problemleri ile değil şahsi problemlerinin çözümüne de yardımcı olması gerekir.

2.2. Derslerin Planlanması

Ders planlaması, öğretim ortamında olması istenilen şeylerin öğretilmeden önce düşünülmesidir. Ders planı ise öğretim ortamında olmasını istediğiniz şeylerin yazılı hale getirilmesidir.

2.3. Dersi Öğretme

Öğretmen derslerini öğrenciyi merkez alarak yürütmelidir. Bunun için de, öğrencilerin ilgilerini çekmek ve korumak, öğrencilerin düşünmelerini sağlamak, ilgi çeken öğretim araç-gereçlerini kullanmak, öğrencilerle etkili iletişim kurmak, sınıfı etkili yönetmek ve öğrenciler arasındaki ilişkilere rehberlik etmek, öğrencilere öğrendiklerini pekiştirme ve uygulama fırsatı vermek gerekir.

2.3.1. İlgi Çekmek

Öğrencilerin derse ilgisini, öğrencilerin isteklerine, ihtiyaçlarına yer vererek çekebiliriz.

2.3.2. Düşünmeyi Sağlamak

Öğrenciye sorulacak sorular onu ezberlemeye yöneltecek şekilde olmamalı, düşünmesine ve eleştirmesine, kararlar vermesine yönelik olmalıdır.

2.3.3. Araç ve Gereçleri Kullanma

Ders için uygun araç ve gereçleri kullanmak öğretimde önem taşır. Bundan dolayı dersin konusuna uygun ders araç ve gereçlerini kullanmak gerekir.

2.3.4. İletişim Kurma

Öğretmenin öğrencileri ile etkili bir şekilde iletişim kurabilmesi için öncelikle talimat ve açıklamaların açık ve anlaşılır olması gerekir. Konuşmaların anlaşılır ve gramer açısından doğru olması da etkili iletişim kurmada önem taşır.

2.3.5. Etkili Yönetme ve Rehberlik Etme

Öğretmenin öğrencilere nazik davranması, adil ve tarafsız olması, öğrencilerinden beklenen davranışların açıkça belirtilmesi, uygun olmayan davranışlara çabuk ve adil bir şekilde müdahale edilmesi gerekmektedir.

2.3.6. Pekiştirme

Öğrencilerin derste öğrendiklerini uygulama noktasına getirmek gerekir. Böylece öğrenci, uygulamalar ve yaptığı tekrarlar ile öğrendiklerini de pekiştirmiş olur.

2.4. Değerlendirme

Değerlendirme, öğrencilerin ulaştığı bilgi ve becerileri belirlemektir. Öğrencilerin bu bilgi ve başarılarına nasıl ulaştıklarını veya ulaşamamışlarsa bunun sebeplerini tespit etmektir. Bunun yanında eğitim sisteminin başarısı ve kaynak tahsisi konusunda da kararlar verilmesine yardım eden bir araç olduğu gibi öğretimin iyileştirilmesine yönelik bilgiler sağlamaktadır.

2.5. Öğretmen Öğrenci İlişkisi

Öğretimde bulunması gereken nitelik ve yeterliliklerden birisi de öğrencileri ile olan ilişkilerin olumlu bir şekilde oluşturabilmesidir. Öğretmenin öğrencilerine karşı davranışı onların başarılarında veya başarısızlıklarında etkili olan bir faktördür.

2.6. Öğretmenin Okul ve Çevredeki Rolü

Öğretmenin, okulda görev yapan bir personel olarak okulun kural ve şartlarını bilmesi, yönetmeliklerini ve politikasını öğrenmesi öğretmen arkadaşları ile iyi ilişkiler kurarak ve okuldaki her çeşit faaliyete hazır, istekli ve yardımcı olması gerektiğini bilerek rolünü yerine getirmesi gerekir. (Büyükkaragöz, Muşta, Yılmaz, Pilten 1998: 16–20)

3. Millî Eğitimi Geliştirme Projesinde İşaret Edilen Öğretmen Nitelikleri

3.1. Alan Bilgisi

- Alanına ilişkin temel bilgileri ve bu bilgileri ele alma yollarını anlama.
- Gerekli oldukça alanındaki bilgileri daha üst düzeye çıkarma.
- Konu alanı ile ilgili öğretim programları üzerinde bilgi sahibi olma.

3.2. Öğretme-Öğrenme Sürecini Yönetme

- Plan ve ders hazırlığı
- Hedef davranışları açık bir şekilde ifade etme
- Uygun öğretme-öğrenme araç-gereçlerini seçme veya hazırlama
- Öğretim yöntemlerinden yararlanma
- Sınıftaki bütün birey ve gruplarla etkileşim kurma
- Elektronik araçlar ve bilgisayar yazılımları gibi bilişim teknolojilerinden yararlanma
- İletişim kurma
- Sesini etkili şekilde kullanma ve gerektiğinde değiştirme
- Derslerini amaçlı ve düzenli bir biçimde sürdürme
- Öğrencilerin dikkatini çekme, onları öğrenmeye güdüleme, onların ilgi ve güdülerini devam ettirme
- Ceza ve övgüyü uygun ve etkili kullanma
- Sınıfta, öğrencilerin kendilerini ifade edebilmelerine imkân sağlayacak demokratik bir ortam oluşturma
- Öğrencinin ilerleyişini ulusal normları, varsa uygun olan diğer ölçüleri kullanarak değerlendirme
- Yapılan yeniliklerin ve sağlanan gelişmelerin kayıtlarını tutma.

3.3. Öğrenci Kişilik (Rehberlik) Hizmetleri

- Okul yönetimi ile ilgili ilke ve işlemleri bilme
- Kendi grubundaki öğrencilerle güven verici ilişkiler kurma ve onların sağlıklı ve dengeli birer kişilik geliştirmelerinde sorumluluk duyma
- Bireysel ihtiyaçlara ve grup ihtiyaçlarına duyarlı olma.

3.4. Kişisel ve Mesleki Özellikler

- Zamanı iyi kullanma
- Danışma, önerilerden yararlanma
- Diğer öğretmenlerle iş ilişkileri kurma
- Öğrenci velileri ile iyi ilişkiler kurma

- Okulun tümünü ilgilendiren etkinliklere katılma

Mesleki davranış ve görünüm standartlarına uyma (Büyükkaragöz, Muşta, Yılmaz, Pilten 1998: 20-22).

4. Öğretmen Yeterliliği

Eğitimde, öğrencilerin istenilen seviyeye gelebilmeleri için öğretmenlerin bazı alanlarda yeterliliklere sahip olmaları gerekmektedir. Son zamanlarda sıkça kullanılan öğretmen yeterlilik kavramı, bu alanda öğrenimini tamamlamış bir öğretmen adayının becerilerini açıkça ortaya koyması açısından çoğu eğitimci tarafından benimsenen bir kavramdır (Kuran 2002: 253-278).

MEB'e (2002: 11) göre yeterlilik kavramı bir işi veya görevi yapabilme gücü demektir. Öğretmen yeterliliği ise öğretmenin her bir ana görev kapsamında, işlem karakterinde, kendi içinde bütünlüğü olan, meslek içinde tekrarlanan, daha alt işlem basamaklarına ayrılabilen, başkalarıyla bir araya gelerek farklı görevlerin yapılmasını sağlayan, süresi tam olarak belirlenmese de dakikalarla sınırlı bir zaman diliminde yapılabilen, gerektiğinde bir başkasına devredilebilir nitelikte olan, alt görevleri anlatacak şekilde belirlenmiştir.

Büyükkaragöz ve arkadaşlarına (1998) göre: "Öğretmenin niteliği ve yeterliliği öğretim faaliyetinin başarıya ulaşmasında en önemli faktördür". Özdemir ve Yalın (1998: 16–17)'a göre iyi bir öğretmenin sahip olması gereken üç önemli yeterlilik vardır. Bunlar:

1. İçinde olma (Sınıfta olup bitenin farkında olma).
2. Hâkim olma (Derse hazırlıklı gelip konuya hâkim olma).
3. Öğrenci merkezli olma.

Sünbül ve Arslan'a (2006) göre öğretmenlerin yeterliliklerini geliştirebilmek için aşağıdaki maddeler sıralanmıştır:

- Öğretmenlerin yeterlilik algısını etkileyebilecek, sosyal beceri, denetim odağı, başa çıkma mekanizmaları, kendini kabul düzeyleri gibi konular yeterlilik algısı konusu ile ilişkilendirilerek incelenebilir.
- Öğretmenlerin yeterlilik algısını etkileyebilecek iş ortamından kaynaklanan nedenler araştırılabilir.
- Öğretmenlerin yeterlilik algısını daha olumlu hale getirmek amacıyla, öğretmenlerin ihtiyaç duyduğu alanlarda seminerler ve hizmet içi eğitim kurslarına ağırlık verilebilir; özellikle bu seminer ve kurslarda, öğretmenlerin kendileri ile ilgili algılarını güçlendirmek amacıyla sosyal beceri, problem çözme becerisi, olumsuz durum ve duygular ile baş etme gibi konulara ağırlık verilebilir.

5. Öğretmen Yetiştirme Programlarının Özellikleri

Öğretmen yetiştirme programları yalnızca bir öğretim ya da bir ders programı gibi sınırlı bir çerçeve içinde ele alınacak bir program çeşidi değildir. Bu nedenle:

- Öğretmen yetiştirme programlarında öğrencide gerçekleştireceği amaçların belirlenmesi,
- Öğretmen yetiştirme programlarında yer alması gereken muhteva kategorilerinin (genel kültür, alan bilgisi, öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin) ağırlığının ve düzeninin açıklanması,
- Öğretmen yetiştirme programlarının modern program yaklaşımlarında yer alan; sömestri sistemi, kredi sistemi, seçimlik dersler gibi uygulamaların yerleştirilmesi,
- Öğretmen yetiştirme programlarında öğretmenlik mesleğinin teori ve uygulamasının birleştirilmesi, önem taşımaktadır.
Öğretmen yetiştiren bir programı bitiren öğrenci;
- Eğitim öğretim çalışmalarının, esasta Türkiye Cumhuriyeti'ni ve Atatürk ilkelerini yaşatacak ve yüceltecek kuşakları yetiştirmeye dönük olduğunu bilir.

- Ülkenin kalkınma sorunları ile eğitim arasındaki bağlantı konusunda bilinçlidir ve yetiştireceği kuşakların bu konuda rol oynayacağını bilir.
- Eğitim sorunlarının çözümünde, inceleme ve araştırmaya dönük geliştirici yaklaşımları uygular.
- Eğitim biliminin kavramsal yapısı, metodolojisi ve terminolojisi hakkında bilgi sahibidir.
- Çeşitli ders konularının okul programının tümünde oynayacağı rolü bilir.
- Öğretim süreci hakkında bilgi sahibidir, asıl görevinin öğrenciyi yargulamaktan çok, ona yetişmesinde yardım etmek olduğunu bilir.
- Bireysel farklılıkları her bir öğrencinin yeteneklerini son sınırına kadar geliştirme yönünde uygular.
- Öğretim alanında sahip olduğu derinlemesine bilgiyi öğrenci davranışlarını geliştirme doğrultusunda kullanma bilgi ve becerisi kazanmıştır.
- Öğretmenlik mesleğinin statüsünü, ahlak kurallarını, başlıca sorunlarını ve mesleğinin getirdiği imkân ve fırsatları bilir (Küçükahmet, 2003: 4–5).

6. Öğretmenin Kişilik Yeterlilikleri

Öğretmene özgü bedensel ve ruhsal özellikler; sosyal ve özel bilgi, beceri, alışkanlık, tutum ve davranışlar öğretmenin kişilik yeterliliklerini oluşturur.

Öğretmenin kişilik yeterlilikleri:

- A. Bedensel ve ruhsal kişilik yeterlilikleri,
- B. Sosyal hayatla ilgili kişilik yeterlilikleri,
- C. Öğretmen davranışlarıyla ilgili yeterlilikleri olmak üzere üç grupta toplanabilir (Tekışık, 2003: 168).

7. Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yeterlilikleri Eylem Planı

Millî Eğitim Bakanlığı, öğretmen yeterlilikleri üzerine bir eylem planı hazırlayıp Türkiye'deki bütün okullara resmi yazı olarak göndermiştir. Bu yazı aşağıdaki şekildedir:

Öğretmen Yetiştirme Genel Müdürlüğümüz sorumluluğundaki Öğretmen Eğitimi bileşeni kapsamında;

“Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri”nin,

İlköğretim kademesindeki öğretmenlere yönelik “Özel Alan Yeterlikleri”nin,

“Öğretmen Yeterliklerini Geliştirmek İçin Okul Temelli Mesleki Gelişim Kılavuzu”nun hazırlanması projelendirilmiştir.

Tüm öğretmenlerde bulunması gereken bilgi, beceri ve tutum özelliklerini kapsayan, 6 ana yeterlik, 31 alt yeterlik ve 233 performans göstergesinden oluşan “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri” çalışması tamamlanarak, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının uygun görüşlerinin alınmasında sonra, ilgi (a) Bakanlık Onayı ile; öğretmen yetiştirme politikalarının belirlenmesinde, öğretmenlerin; hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerinde, seçiminde, iş başarımlarının ve performanslarının değerlendirilmesinde, kendilerini tanıma ve kariyer gelişimlerinde kullanılmak üzere yürürlüğe konulmuştur.

İlköğretim kademesi öğretmenlerinin branşlar temelinde özel alan yeterlikleri (14 alanda) ile normal sınıflarda öğrenim gören özel eğitim gereksinimi olan öğrencilere destek sağlayacak görme, işitme, zihinsel ve bütünleştirme özel eğitim öğretmeni yeterlik taslakları (4 alanda) olmak üzere toplam 18 alanda, öğrenme alanları, kapsam, yeterlikler ile temel düzey, orta düzey ve uzmanlık düzeyi olarak, performans göstergelerini içerecek şekilde hazırlanmıştır. Özel Alan Yeterlik Taslaklarının paydaş görüşleri araştırması, 15/11/2005 – 15/03/2006 tarihleri arasında pilot illerdeki eğitim süreci paydaşları ile 6’sı pilot illerde olmak üzere Türkiye genelinden belirlenen 26 öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumunda yapılmıştır. Özel Alan Yeterlik Taslaklarına 2006 sonbahar döneminde son şeklinin verilmesi planlanmaktadır.

Öğretmen Yeterliklerini Geliştirmek İçin Okul Temelli Mesleki Gelişim Kılavuzu hazırlanarak, bu kapsamda pilot illerde belirlenen pilot okullarda il çalışma ekiplerince 27/03/2006-30/06/2006 tarihleri arasında “mesleki gelişim uygulaması”nın eğitim ve bilgilendirmeye ilişkin birinci aşaması tamamlanmıştır.

Öğretmenlerin belirledikleri yeterlik alanında mesleki gelişimlerini sağlamak üzere hazırlayıp uygulayacakları eylem planları ile ilgili ikinci aşama çalışmaları ise 01/09/2006–28/02/2007 tarihleri arasında yapılacaktır. Bu pilot uygulamadan sonra Kılavuzun tekrar gözden geçirilerek “geliştirilmesi” çalışmasının yapılması planlanmaktadır.

Öğretmenlik mesleğinin niteliğinin yükseltilmesi, öncelikle öğretmenlerin sahip olması gereken genel ve özel alan yeterliklerinin belirlenmesi, daha sonra da bu yeterliklerin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim programlarıyla öğretmen adaylarına ve öğretmenlere kazandırılması yanında iş başarımlarının değerlendirilmesi ve kariyer gelişimlerinde kullanılması ile mümkün olabilecektir.

Tüm eğitim süreci paydaşlarının katılımları ile Genel Müdürlüğümüz sorumluluğunda hazırlanarak ilgi (a) Bakanlık Onayı ile yürürlüğe konulan Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterliklerinden beklenen sonuçların elde edilebilmesi, MEB Merkez ve Taşra Teşkilatı ile öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarının koordineli bir şekilde sürekli çalışmasını gerektirmektedir.

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun “Öğretmenlerin Nitelikleri ve Seçimi” başlıklı 45. maddesinin birinci fıkrasında; “Öğretmen adaylarında genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon bakımından aranacak nitelikler, Millî Eğitim Bakanlığınca tespit olunur.” hükmüne yer verilmiştir.

Eğitim ve öğretimin bütün boyutlarıyla dinamik bir yapıya sahip olması, bu süreçte önemli bir rol üstlenen öğretmenin görevinin ve bu görevin gerektirdiği niteliklerin de sürekli sorgulanmasını ve geliştirilmesini gerekli kılmaktadır. Bunun içindir ki, Millî Eğitim Bakanlığının üniversiteler, sivil toplum örgütleri ve eğitim sürecinin tüm paydaşları ile iş birliği yaparak öğretmen yeterlikleri üzerine yürüttüğü çalışmalar süreklilik göstermektedir.

İlk ve orta öğretimde yeniden bir yapılanmaya gidildiği, yoğun şekilde program geliştirme çalışmalarının yapıldığı günümüzde, ideal bir öğretmende bulunması gereken genel yeterlikler ile özel alan yeterliklerinin belirlenmesi;

- Millî eğitim hedeflerinin desteklenmesine katkı sağlamak,
- Ulusal iş birliği ve bilgi paylaşımının daha etkin olarak gerçekleştirmek,
- Öğretmenlerin niteliği ve kalitesi için kıyaslama, karşılaştırma yapılabilecek bir yapı/sistem oluşturmak,
- Öğretmenlik mesleğinin statüsü ve kalitesi açısından toplumsal beklentilerle tutarlılık oluşturmak,
- Öğretmenlerin mesleki gelişimlerinde esas alınacak açık, anlaşılır ve güvenilir bir kaynak oluşturmak,
- Ulusal düzeyde profesyonel öğretmenlik seviyesinin tartışılmasında kullanılacak ortak terim ve tamlamaları içeren bir dil birliği sağlamak,
- Öğretmenlerin bilgi, beceri, tutum ve değerlerini tanımlayarak, toplum tarafından fark edilmesini ve toplumun gözünde statülerinin yükseltilmesini sağlamak,
- Öğrencilerin “öğrenmeyi öğrenmesi” için fırsatlar sağlamak,
- Öğretmenlerin görevlerini şeffaflaştırarak verilen ve toplum için kalite güvencesini oluşturmak,

gibi pek çok amacın gerçekleştirilmesi için yarar sağlayacağı beklenilmektedir.

Bakanlığımızca öğretmen yeterlikleri konusu, Temel Eğitime Destek Projesi kapsamında;

Tüm öğretmenlerde bulunması gereken bilgi, beceri ve tutum özelliklerini kapsayan “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri”nin,

İlköğretim kademesindeki öğretmenlere yönelik “Özel Alan Yeterlikleri”nin,

Öğretmenlerin kişisel ve mesleki gelişimlerini desteklemeye yönelik;
“Öğretmen Yeterliklerini Geliştirmek İçin Okul Temelli Mesleki Gelişimi
Kılavuzu”nun hazırlanması şeklinde projelendirilmiştir. (MEB, 2006)

III. BÖLÜM

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde konu ile ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

Engenç (1991) tarafından yapılan bir araştırma, 10 Eylül 1989 tarihinde ÖSYM tarafından yapılan öğretmenlik yeterlilik sınavı üzerinedir. Fizik, kimya, matematik ve biyoloji alanlarında olmak üzere yeterlilik sınavında ölçülen davranışların üniversitede kazandırılan davranışlarla tutarlılığını belirlemek amacıyla öğretmen adaylarının yeterlilik sınavındaki başarıları ile üniversite başarıları arasındaki korelasyona bakılmıştır. Ayrıca adayların söz konusu sınavdaki başarıları üniversiteler, fen fakülteleri ve eğitim fakülteleri düzeyinde karşılaştırılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre; yeterlilik sınavına eğitim fakültelerinden katılan adayların fen fakültelerinden katılanlara göre daha başarılı olduğu belirlenmiştir.

Saracalıoğlu (1991)'nin fen ve edebiyat fakülteleri öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını incelediği araştırmanın bulgularında, öğretmenlik formasyonu kurslarının, öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını olumlu yönde geliştirmede pek de etkili olmadığı görülmüştür.

Sözer (1991) Türk üniversitelerindeki öğretmen yetiştirme sistemlerinin öğretmenlik davranışını kazandırma yönünden etkililiği konulu çalışmasında, eğitim fakültelerinin dördüncü sınıfına devam eden öğrenciler ile fakültelerin öğretmenlik sertifika programlarında bitirme aşamasına gelmiş öğrencilerin öğretmenlik meslek bilgisi düzeylerini karşılaştırmıştır. Bu araştırmanın bulgularına göre; iki gruba da meslek bilgisi dersleri boyutunda gerekli görülen temel ve ortak bilişsel davranışların

yeterince kazandırılmadığı ve öğretim hizmetinin yeterli seviyede verilemediği saptanmıştır. Ancak eğitim fakültelerindeki öğretmen adaylarının sertifika programlarındaki adaylara göre öğretmenlik meslek bilgisi bakımından daha başarılı oldukları görülmüştür. Nitelikli öğretmen yetiştirmek için kısa ve uzun vadeye yönelik somut önerilerden söz edilmiştir.

Çapa ve Çil (2000) tarafından yapılan araştırmada, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları farklı değişkenler açısından incelenmiştir. Araştırma bulgularına göre, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının cinsiyete ve ÖSYS'deki tercih sırasına göre farklılık göstermediği sonucuna varılmıştır.

Drake (2002) İngiltere 'de bir öğretmenin yeterli olup olmadığını ulusal standartlarla belirlemek mümkündür. Değerlendirme süreci öğretmenlerin bu standartları gösterme(kazanma) eğitimlerinden elde edilen kanıtlarla orijinalleştirilir. Bu değerlendirme geniş bir alanı içine alır; okullar ve öğretmenlerin zamanının çoğunu geçirdiği yerler bu kapsamdadır. Öğretmen performansları deneyimli öğretmenlerin gözlemlerini, yazılı değerlendirmeleri ve ders planı, öğrenci çalışmaları gibi diğer materyalleri de içerir.

Broker ve Service (1999) Avustralya'daki ortaokul eğitiminin içeriği değişmektedir. Yaşıt sınıfların sosyal ve entelektüel yetenekler bakımından homojenliği geçmişten daha azdır. Öğretmenlerin değişimlere uyum sağlayacak öğretme ve öğrenme deneyimleri geliştirmeleri gerekmektedir.

IV. BÖLÜM

YÖNTEM

1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada Türkçe öğretmeni adaylarının sahip olması gereken yeterliliklere ne seviyede sahip oldukları ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları araştırılmıştır. Bu nedenle araştırma, genel tarama modelinin bir türü olan ilişkisel tarama modeli ile gerçekleştirilmiştir. Bu tür modellerde, ihtiyaç duyulan veriler, araştırmanın hedef kitlesi olarak tanımlanan çalışma evrenindeki birey ya da objelerden çeşitli araçlar kullanılarak toplanır. Bu tür bir düzenlemede, aralarında ilişki aranacak değişkenler ayrı ayrı sembolleştirilir. Soruna ilişkin mevcut durum, var olduğu şekliyle, herhangi bir müdahale olmaksızın betimlenmeye çalışılır (Balcı, 1997; Karasar, 1999).

2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın kapsamı Konya Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği Bölümü 4. Sınıf I. ve II. öğretim öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışma kapsamı ise bu bölümdeki öğrencilerden tesadüfî küme örnekleme yolu ile seçilmiş öğrencilerden oluşmaktadır.

3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplamak amacıyla kişisel bilgi formu, Özgür (1994) tarafından geliştirilen “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği”, Gibson ve Dembo (1984) tarafından geliştirilen, daha sonra Guskey ve Passaro (1994) tarafından yeniden gözden geçirilen ve Diken (2004) tarafından Türkçe’ye uyarlaması yapılan “Öğretmen Yeterlilik Ölçeği” (Teacher Self Efficacy Scale) kullanılmıştır.

Bir ölçme aracının güvenilirliği çeşitli yöntemlerle hesaplanmakla birlikte, içlerinde en yaygın olanı “İç tutarlılık” yöntemidir. Ölçeğin uyarlanması bu yöntemde hesaplanan Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı kullanılmıştır. Cronbach alfa değeri, -1 ile 1 arasında değişen bir kat sayıdır ve bu sayı 1'e yaklaştıkça ölçeğin güvenilirliğinin yüksek olduğu düşünülmektedir. Hesaplanan güvenilirlik katsayısı 0.74 bulunmuştur. Ölçeğin orijinal İngilizce formunun güvenilirliği 0.74 ile 0.83 arasında değerle bulunmuştur. Geçerlik, güvenilirlik ve faktör analizleri gerçekleştirildikten sonra her bir madde için madde kalan ve madde toplam tutarlılıkları hesaplanmıştır. Hesaplanan Pearson Momentler Çarpım Korelasyon katsayıları 0,33 ile 0,50 arasında değişmektedir. Bu bulgular ölçeğin ve kapsamındaki her bir maddenin ölçeğin ölçmeyi amaçladığı özelliklerle aynı yönde ve tutarlı bir dağılıma sahip olduğunu göstermektedir (Sünbül ve Arslan, 2006).

4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Veri toplama araçlarının araştırma kapsamına alınan Türkçe öğretmeni adaylarına uygulanması sonucunda elde edilen veriler öncelikle bilgisayar ortamına aktarılmış. Bilgisayar ortamına aktarılan bu veriler üzerinde değişkenlerin durumun bağlı olarak t testi, varyans analizi, tukey testi, pearson momentler çarpım korelasyon tekniği kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS 10. 0 Paket programı kullanılmış anlamlılık düzeyi 0.05 olarak benimsenmiştir.

V. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

Bilgisayar ortamına aktarılan veriler, üzerinde gerekli istatistik teknikleri kullanılarak araştırma bulguları elde edilmeye çalışılmış. Bu bulgular aşağıda tablolar halinde ve yorumlar halinde verilmiştir.

Tablo-1

Kız ve Erkek Öğrencilerin Yeterlilik ve Tutum Puanlarının Karşılaştırılması

	Cinsiyet	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	T	P
Yeterlilik	Kız	120	57,67	5,856	0.920	0.35
	Erkek	180	56,66	7,564		
Tutum T	Kız	120	134,27	13,602	2.363	0.01
	Erkek	180	127,96	19,085		

Tablo-1 İncelendiğinde kız öğrencilerin yeterlilik puan ortalamaları 57.67, erkek öğrencilerin yeterlik puan ortalamaları ise 56.66 olarak gözlenmiştir. Ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı T testi ile incelenmiş elde edilen 0.920 T değeri 0.05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bulunmamıştır.

Tutum puanlarının cinsiyet değişkenine göre farklılaşmadığının belirlenmesi amacıyla T testi uygulanmıştır. Kız öğrencilerin tutum puan ortalamaları 134.27, erkek öğrencilerin tutum puan ortalamaları ise 127.96 olarak gözlenmiştir. Ortalamalar arasındaki farka ilişkin T değeri 2.363 olarak hesaplanmış bu sonuç 0.05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bu sonuca göre kız öğrencilerin tutum puanları erkek öğrencilerden anlamlı düzeyde yüksektir.

Kız öğrencilerin % 57,67'si, erkek öğrencilerin % 56,66'sı kendilerini yeterli hissetmektedir. Kız öğrencilerin % 67,13'ü, erkek öğrencilerin % 63,88'i öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu tutumlara sahiptir.

Tablo-2

Mezun Olunan Lise Değişkenine Göre Yeterlilik Puanlarına İlişkin Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve n Değerleri

Mezun Olunan Lise	N	Aritmetik ortalama	Standart Sapma
Genel Lise	138	57,00	7,72
Anadolu Lisesi	48	57,25	6,50
Anadolu Öğretmen Lisesi	92	56,87	6,21
Meslek Lisesi	22	57,82	6,11
Toplam	300	57,06	6,92

Tablo-2 İncelendiğinde genel liselerin yeterlilik puan ortalamaları 57.00, Anadolu lisesi mezunların 57.25, Anadolu öğretmen lisesi 56.87, Meslek lisesi mezunlarının ise 57.82 olarak gözlenmiştir.

Tablo-3

Mezun Olunan Lise Değişkenine Göre Öğrencilerin Yeterlilik Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	SD	Kareler ortalaması	F	Anlamlılık
Gruplar arası	9,106	6	3,035	,062	,980
Grup içi	7143,354	292	48,927		
Toplam	7152,460	298			

Tablo-3 incelendiğinde mezun olunan lise değişkenine göre öğrencilerin yeterlilik puanlarına ilişkin elde edilen 0.062 F değeri 0.05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Bu sonuca göre öğrencilerin yeterlilik puan ortalamaları mezun olunan lise değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır.

Tablo-4

Mezun Olunan Lise Değişkenine Göre Tutum Puanlarına İlişkin Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve n Değerleri

	N	Aritmetik ortalama	Standart Sapma
Genel Lise	138	127,14	16,401
Anadolu Lisesi	48	137,71	13,183
Anadolu Öğretmen Lisesi	92	133,54	18,600
Meslek Lisesi	22	122,82	19,529
Toplam	300	130,48	17,334

Tablo-4 İncelendiğinde genel liselerin tutum puan ortalamaları 127,14, Anadolu lisesi mezunların 137,71, Anadolu öğretmen lisesi 133,54, Meslek lisesi mezunlarının ise 122.82 olarak gözlenmiştir.

Tablo-5**Mezun Olunan Lise Değişkenine Göre Öğrencilerin Tutum Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları**

	Kareler Toplamı	SD	Kareler ortalaması	F	Anlamlılık
Gruplar arası	3098,882	6	1032,961	3,619	,015
Grup içi	41668,558	292	285,401		
Toplam	44767,440	298			

Tablo-5 incelendiğinde mezun olunan lise değişkenine göre öğrencilerin tutum puanlarının anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığı Varyans analizi ile test edilmiş elde edilen 3.619 F değeri 0.05 düzeyinde anlamlı düzeyde farklılaşmanın olduğunu göstermektedir. Farklılaşmanın kaynağının belirlenmesi amacıyla Tukey testi yapılmış, elde edilen sonuçlar Tablo-6 da verilmiştir.

Tablo-6**Mezun Olunan Lise Değişkenine İlişkin Tukey Testi Sonuçları**

Mz.Old. Lis	Mz.Old. Lis	Ortalamalar Arası Fark	Standart Hata	Anlamlılık
Genel Lise	Anadolu Lisesi	-10,563(*)	4,003	,045
	Anadolu Öğretmen Lisesi	-6,399	3,216	,197
	Meslek Lisesi	4,327	5,485	,859
2	1	10,563(*)	4,003	,045
	4	4,165	4,254	,762
	5	14,890	6,151	,078
4	1	6,399	3,216	,197
	2	-4,165	4,254	,762
	5	10,725	5,670	,236
5	1	-4,327	5,485	,859
	2	-14,890	6,151	,078
	4	-10,725	5,670	,236

Ortalamalar arasındaki fark 0.05 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo-6 incelendiğinde mezun olunan lise değişkeni açısından hangi liseden mezun olanların tutum puanlarının daha yüksek olduğunun belirlenmesi amacıyla yapılan iki karşılaştırmalar sonucu Anadolu Lisesi mezunlarının tutum puan ortalamaları genel lise puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Yapılan diğer ikili karşılaştırmalar sonucunda anlamlı düzeyde farklılaşmanın olmadığı görülmüştür.

Tablo-7

Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Öğrencilerin Yeterlilik Puan Ortalamaları

	n	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
Okuryazar değil	10	61,20	5,450
İlkokul	124	57,60	6,953
Ortaokul	50	56,80	8,367
Lise	36	56,22	7,893
Üniversite ve yüksekokul	80	56,25	5,550
Toplam	300	57,06	6,928

Tablo-7 incelendiğinde baba eğitim durum değişkenine göre yeterlilik puan ortalamaları babası okuryazar olmayanlarda 61.20, ilkokul 57.60, ortaokul 56.80, lise 56.22, üniversite ve yüksek okul 56.25 olarak gözlenmiştir.

Tablo-8

Babannın Eğitim Durumu Değişkenine Göre Öğrencilerin Yeterlilik Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	SD	Kareler ortalaması	F	Anlamlılık
Gruplar arası	144,130	8	36,032	,745	,563
Grup içi	7008,330	290	48,333		
Toplam	7152,460	298			

Tablo-8 incelendiğinde babanın eğitim durumu değişkenine göre öğrencilerin yeterlilik puanlarına ilişkin elde edilen 0.745 F değeri 0.05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Bu sonuca göre öğrencilerin yeterlilik puan ortalamaları babanın eğitim durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır.

Tablo-9

Annenin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Öğrencilerin Yeterlilik Puan Ortalamaları

	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
Okuryazar değil	10	61,20	5,450
İlkokul	124	57,60	6,953
Ortaokul	50	56,80	8,367
Lise	36	56,22	7,893
Üniversite ve yüksek okul	80	56,25	5,550
Toplam	300	57,06	6,928

Tablo-9 incelendiğinde annenin eğitim durum değişkenine göre yeterlilik puan ortalamaları annesi okuryazar olmayanlarda 61.20, ilkokul 57.60, ortaokul 56.80, lise 56.22, üniversite ve yüksek okul 56.25 olarak gözlenmiştir.

Tablo-10

Annenin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Öğrencilerin Yeterlilik Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	SD	Kareler ortalaması	F	Anlamlılık
Gruplar arası	144,130	8	36,032	,745	,563
Grup içi	7008,330	290	48,333		
Toplam	7152,460	298			

Tablo-10 incelendiğinde annenin eğitim durumu değişkenine göre öğrencilerin yeterlilik puanlarına ilişkin elde edilen 0.745 F değeri 0.05 anlamlılık düzeyinde

anlamli bulunmamıştır. Bu sonuca göre öğrencilerin yeterlilik puan ortalamaları anne eğitim durumu değişkenine göre anlamli düzeyde farklılaşmamaktadır.

Tablo-11

Babanın Eğitim Durumu Değişkenine Göre Öğrencilerin Tutum Puan Ortalamaları

	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
Okuryazar değil	10	134,40	6,877
İlkokul	124	126,42	14,930
Ortaokul	50	133,68	19,463
Lise	36	128,39	17,130
Üniversite ve yüksek okul	80	135,23	19,326
Toplam	300	130,48	17,334

Tablo-11 incelendiğinde babanın eğitim durum değişkenine göre tutum puan ortalamaları babası okuryazar olmayanlarda 134,40, ilkokul 126,42, ortaokul 133,68, lise 128,39, üniversite ve yüksek okul 135,23 olarak gözlenmiştir.

Tablo-12

Babanın Eğitim Durumu Değişkenine Göre Öğrencilerin Tutum Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	DF	Kareler ortalaması	F	Anlamlılık
Gruplar arası	2334,450	8	583,613	1,994	,098
Grup içi	42432,990	290	292,641		
Toplam	44767,440	298			

Tablo-12 incelendiğinde babanın eğitim durumu değişkenine göre öğrencilerin tutum puanlarına ilişkin elde edilen 1,994 F değeri 0.05 anlamlılık

düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Bu sonuca göre öğrencilerin tutum puan ortalamaları baba eğitim durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır.

Tablo-13

Annenin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Öğrencilerin Tutum Puan Ortalamaları

	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
Okuryazar değil	30	132,73	13,128
İlkokul	186	129,49	17,608
Ortaokul	28	127,07	22,414
Lise	32	132,53	15,269
Üniversite ve yüksek okul	22	136,91	16,471
Toplam	300	130,48	17,334

Tablo-13 incelendiğinde annenin eğitim durum değişkenine göre tutum puan ortalamaları annesi okuryazar olmayanlarda 132,73, ilkokul 129,49, ortaokul 127,07 lise 132,53, üniversite ve yüksek okul 136,91 olarak gözlenmiştir.

Tablo-14

Annenin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Öğrencilerin Tutum Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	DF	Kareler ortalaması	F	Anlamlılık
Gruplar arası	855,186	8	213,797	,706	,589
Grup içi	43912,254	290	302,843		
Toplam	44767,440	298			

Tablo-14 incelendiğinde annenin eğitim durumu değişkenine göre öğrencilerin tutum puanlarına ilişkin elde edilen 0,706 F değeri 0.05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Bu sonuca göre öğrencilerin tutum puan ortalamaları anne eğitim durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır.

Tablo-15

Yerleşim Yeri Değişkenine Göre Öğrencilerin Yeterlilik Puan Ortalamalarına İlişkin n Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
Köy	18	60,56	7,020
Kasaba	16	55,88	4,673
İlçe	110	58,35	6,832
İl	156	55,87	6,990
Toplam	300	57,06	6,928

Tablo-15 incelendiğinde yerleşim yeri değişkenine göre öğrencilerin yeterlilik puan ortalamaları; köy 60,56, kasaba 55,88, ilçe 58,35, il 55,87 olarak gözlenmiştir.

Tablo-16

Yerleşim Yeri Değişkenine Göre Öğrencilerin Yeterlilik Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	DF	Kareler ortalaması	F	Anlamlılık
Gruplar arası	322,208	6	107,403	2,296	,080
Grup içi	6830,252	292	46,783		
Toplam	7152,460	298			

Tablo-16 incelendiğinde yerleşim yeri değişkenine göre öğrencilerin yeterlilik puanlarına ilişkin elde edilen 2,296 F değeri 0.05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Bu sonuca göre öğrencilerin yeterlilik puan ortalamaları yerleşim yeri değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır.

Tablo-17

Yerleşim Yeri Değişkenine Göre Tutum Puan Ortalamalarına İlişkin n Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
Köy	18	129,78	10,414
Kasaba	16	132,25	9,498
İlçe	110	133,65	14,025
İl	156	128,14	20,269
Toplam	300	130,48	17,334

Tablo-17 incelendiğinde yerleşim yeri değişkenine göre öğrencilerin tutum puan ortalamaları; köy 129,78, kasaba 132,25, ilçe 133,65, il 128,14 olarak gözlenmiştir.

Tablo-18

Yerleşim Yeri Değişkenine Göre Öğrencilerin Tutum Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	DF	Kareler ortalaması	F	Anlamlılık
Gruplar arası	1010,499	6	336,833	1,124	,341
Grup içi	43756,941	292	299,705		
Toplam	44767,440	298			

Tablo-18 incelendiğinde yerleşim yeri değişkenine göre öğrencilerin tutum puanlarına ilişkin elde edilen 1,124 F değeri 0.05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Bu sonuca göre öğrencilerin tutum puan ortalamaları yerleşim yeri değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır.

Tablo-19

Tercih Sırası Değişkenine Göre Yeterlilik Puan Ortalamalarına İlişkin n Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
(1-5) arası	150	55,95	7,582
(6-10) arası	76	57,26	5,391
(11-15) arası	46	59,35	6,706
(16-24) arası	28	58,71	6,684
Toplam	300	57,06	6,928

Tablo-19 incelendiğinde tercih sırası değişkenine göre öğrencilerin yeterlilik puan ortalamaları; (1-5) arası, 55,95 , (6-10) arası, 57,26, (11-15) arası, 59,35, (16-24) arası, 58,71 olarak gözlenmiştir.

Tablo-20

Tercih Sırası Değişkenine Göre Öğrencilerin Yeterlilik Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	DF	Kareler ortalaması	F	Anlamlılık
Gruplar arası	253,230	6	84,410	1,786	,152
Grup içi	6899,230	292	47,255		
Toplam	7152,460	298			

Tablo-20 incelendiğinde tercih sırası değişkenine göre öğrencilerin yeterlilik puanlarına ilişkin elde edilen 1,786 F değeri 0.05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Bu sonuca göre öğrencilerin yeterlilik puan ortalamaları tercih sırası değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır.

Tablo-21

Tercih Sırası Değişkenine Göre Tutum Puan Ortalamalarına İlişkin n Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
(1-5) arası	150	130,43	17,014
(6-10) arası	76	134,55	13,514
(11-15) arası	46	126,35	24,263
(16-24) arası	28	126,50	13,569
Toplam	300	130,48	17,334

Tablo-21 incelendiğinde tercih sırası değişkenine göre öğrencilerin tutum puan ortalamaları; (1-5) arası, 130,43 , (6-10) arası, 134,55 , (11-15) arası, 126,35 , (16-24) arası, 126,50 olarak gözlenmiştir.

Tablo-22

Tercih Sırası Değişkenine Göre Öğrencilerin Tutum T Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	DF	Kareler ortalaması	F	Anlamlılık
Gruplar arası	1244,981	6	414,994	1,392	,248
Grup içi	43522,459	292	298,099		
Toplam	44767,440	298			

Tablo-22 incelendiğinde tercih sırası değişkenine göre öğrencilerin tutum puanlarına ilişkin elde edilen 1,392 F değeri 0.05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Bu sonuca göre öğrencilerin tutum puan ortalamaları tercih sırası değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır.

Tablo-23

Memnuniyet Değişkenine Göre Yeterlilik Puan Ortalamalarına İlişkin n Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
Evet	206	58,17	6,913
Hayır	34	53,12	7,356
Biraz	60	55,47	5,704
Toplam	300	57,06	6,928

Tablo-23 incelendiğinde memnuniyet değişkenine göre öğrencilerin yeterlilik puan ortalamaları; Evet, 58,17 Hayır, 53,12 Biraz, 55,47 olarak gözlenmiştir.

Tablo-24

Memnuniyet Değişkenine Göre Öğrencilerin Yeterlilik Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	DF	Kareler ortalaması	F	Anlamlılık
Gruplar arası	468,374	4	234,187	5,150	,007
Grup içi	6684,086	294	45,470		
Toplam	7152,460	298			

Tablo-24 incelendiğinde memnuniyet değişkenine göre öğrencilerin yeterlilik puanlarına ilişkin elde edilen 5,150 F değeri 0.05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Bu sonuca göre öğrencilerin yeterlilik puan ortalamaları memnuniyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır.

Tablo-25

Memnuniyet Değişkenine İlişkin Tukey Testi Sonuçları

Memnuniyet	Memnuniyet	Ortalamalar Arası Fark	Standart Hata	Anlamlılık
Evet	Hayır	5,057(*)	1,765	,013
	Biraz	2,708	1,399	,132
Hayır	Evet	-5,057(*)	1,765	,013
	Biraz	-2,349	2,047	,487
Biraz	Evet	-2,708	1,399	,132
	Hayır	2,349	2,047	,487

- Ortalamalar arasındaki fark 0.05 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo-25 incelendiğinde memnuniyet değişkeni açısından evet, hayır, biraz cevaplarından hangisini işaretleyen öğrencilerin yeterlilik puanlarının daha yüksek olduğunun belirlenmesi amacıyla yapılan iki karşılaştırmalar sonucu evet cevabını vererek okuduğu bölümden memnun olduğunu belirten öğrencilerin yeterlilik puan ortalamaları hayır diyenlerin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Yapılan diğer ikili karşılaştırmalar sonucunda anlamlı düzeyde farklılaşmanın olmadığı görülmüştür.

Tablo-26

Memnuniyet Değişkenine Göre Tutum Puan Ortalamalarına İlişkin n Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
Evet	206	134,59	16,404
Hayır	34	117,35	17,324
Biraz	60	123,80	14,979
Toplam	300	130,48	17,334

Tablo-26 incelendiğinde memnuniyet değişkenine göre öğrencilerin tutum puan ortalamaları; Evet, 134,59 Hayır, 117,35 Biraz, 123,80 olarak gözlenmiştir.

Tablo-27

Memnuniyet Değişkenine Göre Öğrencilerin Tutum T Puanlarına İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	DF	Kareler ortalaması	F	Anlamlılık
Gruplar arası	6009,884	4	3004,942	11,397	,000
Grup içi	38757,556	294	263,657		
Toplam	44767,440	298			

Tablo-27 incelendiğinde memnuniyet değişkenine göre öğrencilerin tutum puanlarına ilişkin elde edilen 11,397 F değeri 0.05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bu sonuca göre öğrencilerin tutum puan ortalamaları memnuniyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.

Tablo-28

Memnuniyet Değişkenine İlişkin Tukey Testi Sonuçları

Memnuniyet	Memnuniyet	Ortalamalar Arası Fark	Standart Hata	Anlamlılık
Evet	Hayır	17,239(*)	4,251	,000
	Biraz	10,792(*)	3,369	,005
Hayır	Evet	-17,239(*)	4,251	,000
	Biraz	-6,447	4,929	,393
Biraz	Evet	-10,792(*)	3,369	,005
	Hayır	6,447	4,929	,393

- Ortalamalar arasındaki fark 0.05 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo-28 incelendiğinde memnuniyet değişkeni açısından evet, hayır, biraz cevaplarından hangisini işaretleyen öğrencilerin tutum puanlarının daha yüksek olduğunun belirlenmesi amacıyla yapılan iki karşılaştırmalar sonucu evet cevabını vererek okuduğu bölümden memnun olduğunu belirten öğrencilerin tutum puan ortalamaları hayır diyenlerin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Aynı zamanda evet diyenlerin tutum puan ortalamaları biraz cevabını verenlerin puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Yapılan diğer ikili karşılaştırmalar sonucunda anlamlı düzeyde farklılaşmanın olmadığı görülmüştür.

Tablo-29

Yeterlilik Puanları İle Tutum Puanları Arasındaki Korelasyon

		Yeterlilik	Tutum T
Yeterlilik	Pearson Correlation	1	,378(**)
	Sig. (2-tailed)		,000
	N	150	150
Tutum T	Pearson Correlation	,378(**)	1
	Sig. (2-tailed)	,000	
	N	150	150

Tablo-29 incelendiğinde yeterlilik puanı yüksek olanların tutum puanları da yüksek çıkmaktadır, tutum puanları yüksek olanların da yeterlilik puanları yüksek çıkmaktadır.

VI. BÖLÜM

TARTIŞMA

Türkçe öğretmeni adaylarının cinsiyete göre yeterliliklerinin tespiti için Tablo-1 İncelendiğinde kız öğrencilerin yeterlilik puan ortalamaları 57.67, erkek öğrencilerin yeterlik puan ortalamaları ise 56.66 olarak gözlenmiştir. Ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı t testi ile incelenmiş elde edilen 0.920 t değeri 0.05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Yani cinsiyet öğrencilerin yeterlilik algılarını etkilememektedir. Yrd. Doç. Dr. Efe AKBULUT'un yapmış olduğu Müzik Öğretmeni Adaylarının Mesleklerine İlişkin Öz-yeterlik İnançları adlı araştırmasında, cinsiyetleri bakımından bayan ve erkek müzik öğretmeni adaylarının arasında müzik dersine ilişkin öz yeterlik inançlarında istatistiksel açıdan manidar bir farklılık bulunmadığı anlaşılmaktadır, demektedir. Alper ALTUNÇEKİÇ, Süleyman YAMAN ve Özlem KORAY'ın yapmış oldukları Öğretmen Adaylarının Öz-yeterlik İnanç Düzeyleri ve Problem Çözme Becerileri Üzerine Bir Araştırma (Kastamonu İli Örneği)'nın tartışma bölümünde şöyle demektedirler: “Öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre fen öğretimine yönelik öz-yeterlik inanç düzeylerinin anlamlı olarak farklılık göstermediği belirlenmiştir ($t=-0,856$; $p>0,05$). Bu sonuca göre cinsiyetin, öğretmen adaylarının fen öğretimine yönelik öz-yeterlik inançlarında önemli bir etkisi olmadığı söylenebilir, demişlerdir.

Türkçe öğretmeni adaylarının tutum puanlarının cinsiyet değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığının belirlenmesi amacıyla t testi uygulanmıştır. Kız öğrencilerin tutum puan ortalamaları 134,27, erkek öğrencilerin tutum puan ortalamaları ise 127,96 olarak gözlenmiştir. Ortalamalar arasındaki farka ilişkin t değeri 2.363 olarak hesaplanmış bu sonuç 0.05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bu sonuca göre kız öğrencilerin tutum puanları erkek öğrencilerden anlamlı düzeyde yüksektir.

Kız öğrencilerin tutum puanları erkek öğrencilerin tutum puanlarından yüksek çıkmıştır. Puanların arasındaki fark yüksek çıktığı için kız öğrenciler erkek öğrencilere nazaran öğretmenlik mesleğine karşı daha çok olumlu tutumlara sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Literatür tarandığında bizim bu çalışmamızdaki cinsiyet değişkeninin sonucunu destekleyecek bazı görüşler tespit edilmiştir. Bunları şöyle sıralayabiliriz: Bem (1977)'in Cinsiyet Rolü Teorisi incelendiğinde, farklı cinsiyetlerin sosyalleşme süreçlerinde farklı rollerle ilişkili yaşantılara daha fazla sahip olabileceği, dolayısıyla öğretmenlik rolünün, kadın cinsiyet rolüne daha uygun olabileceği düşünülebilir.

Öztaş (2001) tarafından yapılmış olan “Sınıf Öğretmenlerinin İletişim Yeterlilikleri” isimli araştırma sonucunda, sınıf öğretmenleri içinde bayan öğretmenlerin erkek öğretmenlere kıyasla sınıf içi iletişim süreçlerinde yer alan davranışlarda daha yeterli oldukları, 20 yıldan az kıdemli olanların 21 ve üzeri kıdemde olanlara göre daha yeterli oldukları saptanmıştır.

Kılınç, (1997)'in sınıf öğretmenleri üzerinde yapmış olduğu araştırma sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Kılınç cinsiyet faktörü ile deneklerin öğretmenlik mesleğini seviyorum sorusuna verdikleri yanıtların ortalamaları arasında, bayanların ($=4.05 \pm 1.05$), erkelere ($=3.96 \pm 1.05$) göre daha yüksek bir ortalamaya sahip olduğunu bulmuştur. Ancak bu iki çalışma sonucunda ortalamalar arasındaki fark çok fazla değildir. Bu sonuçlara bakarak gerek kız öğrencilerin, gerekse erkek öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu bir tutuma sahip olduklarını söyleyebiliriz.

Özgür (1994)'de yapmış olduğu çalışmada cinsiyet bakımından gruplar arasında anlamlı farklılıklar bularak kız öğrencilerin erkeklere göre daha yüksek tutum puanına sahip olduğunu saptamıştır. Saracaloğlu (1992)'de Beden Eğitimi Bölümünde okuyan öğrencilerin mesleki tutumlarını incelemiş ve öğrencilerin tutum puanlarının cinsiyete göre değiştiğini ve bayan öğrencilerin, erkeklere göre daha yüksek bir tutum puanına sahip olduğunu bulmuştur.

Öğrencilerin yeterlilik algılarını mezun oldukları lisenin etkilemediği ortaya çıkmıştır. Hasan ŞEKER, Sabahattin DENİZ ve İzzet GÖRGEN'in yapmış oldukları Öğretmen Yeterlikleri Ölçeği adlı çalışmalarında şöyle bir sonuca varmışlardır: Öğretmen Adaylarının Mezun Oldukları Ortaöğretim Türüne Fen Öğretimine Yönelik Göre Öz-Yeterlik İnanç Düzeylerine İlişkin Tek Faktörlü ANOVA Sonuçları incelendiğinde, öğretmen adaylarının mezun oldukları ortaöğretim türüne göre fen bilgisi öğretimine yönelik öz-yeterlilik inançlarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($F=,813$; $p>0,05$). Bu sonuca göre, mezun olunan ortaöğretim türü öğretmen adaylarının öz-yeterlilik inanç düzeyleri üzerinde önemli bir değişken değildir diye görüş bildirmişleridir.

Anadolu liselerinden mezun olan öğrencilerin, genel liselerden mezun olan öğrencilere göre mesleğe yönelik tutumları daha olumlu çıkmıştır. Eğitim kalitesi yüksek olan liseden mezun olan öğrencilerin daha olumlu tutumlara sahip olması şu sonucu çıkarmaktadır. Ülkemizde eğitim-öğretim veren diğer liselerin de eğitim-öğretim anlamında kalitelerini yükseltmeleri gerekmektedir.

Yerleşim yeri öğrencilerin yeterlilik algılarını ve mesleğe yönelik tutumlarını etkilemediği ortaya çıkmıştır.

Tercih sırasının öğrencilerin yeterlilik algılarını ve mesleğe yönelik tutumlarını etkilediği ortaya çıkmıştır. İnci MORGİL, Nilgün SEÇKEN ve A. Seda YÜCEL'in yapmış oldukları Kimya Öğretmen Adaylarının Öz-yeterlilik İnançlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, isimli çalışmalarında şöyle bir sonuca varmışlardır: Kimya öğretmen adaylarına uygulanan öz yeterlilik inanç ölçeğinin değerlendirilmesi aşamasında hazırlanan bir mini anketle de adaylara okudukları bölümü kaçınıcı sırada tercih ettikleri sorulmuş ve bu öğrencilerin kimyaya yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla Berberoğlu [1970] tarafından geliştirilmiş bir tutum ölçeği uygulanmıştır. Amaç; bölümün tercih edilme sırası öğretmen adaylarının öz

yeterlik inançlarına etkisi olup olmadığının incelenmesidir. Yapılan istatistiksel değerlendirmeler sonucunda; Okudukları bölümü üniversite sınavlarında tercih etme sıraları ile öz yeterlikleri arasında ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Okuduğunuz bölümden memnun musunuz? Sorusuna evet diyen öğrencilerin yeterlilik algıları, hayır diyen öğrencilerden yüksek çıkmıştır. Okuduğu bölümden memnun olan öğrenciler okuduğu bölümden memnun olmayan öğrencilerden kendilerini mesleğe daha çok hazır hissetmektedirler.

Okuduğunuz bölümden memnun musunuz? Sorusuna evet diyen öğrencilerin mesleğe yönelik tutumları, hayır diyen öğrencilerden yüksek çıkmıştır. Okuduğu bölümden memnun olan öğrenciler okuduğu bölümden memnun olmayan öğrencilerden kendilerini mesleğe yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu ortaya çıkmıştır.

Öğretmenlik mesleğine karşı kendilerini hazır hissedenlerin aynı zamanda öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu tutumlara sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Bu sonuçla doğru orantılı olarak öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu tutumlara sahip olanların öğretmenlik mesleğine karşı kendilerini hazır hissettikleri ortaya çıkmıştır.

VII. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

1. SONUÇ

Bu bölümde, araştırmadan elde edilen bulgulardan yola çıkılarak ulaşılan genel sonuçlar ve bu sonuçlara dayanarak geliştirilen konuya ilişkin öneriler yer almaktadır.

1. Kız öğrencilerin yeterlilik puan ortalamaları erkek öğrencilerin yeterlilik puan ortalamalarından yüksek çıkmıştır; ama aradaki fark düşük olduğu için öğrencilerin yeterlilik algılarını cinsiyetin etkilediği söylenemez.

2. Kız öğrencilerin tutum puanları erkek öğrencilerin tutum puanlarından yüksek çıkmıştır. Puanların arasındaki fark yüksek çıktığı için kız öğrencilerin erkek öğrencilere nazaran öğretmenlik mesleğine karşı daha çok olumlu tutumlara sahip oldukları ortaya çıkmıştır.

3. Öğrencilerin yeterlilik algılarını mezun oldukları lisenin etkilemediği ortaya çıkmıştır.

4. Öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarını mezun oldukları lisenin etkilemediği ortaya çıkmıştır.

5. Anadolu liselerinden mezun olan öğrencilerin, genel liselerden mezun olan öğrencilere göre mesleğe yönelik tutumları daha olumlu çıkmıştır.

6. Öğrencilerin yeterlilik algılarını babalarının eğitim durumunun etkilemediği ortaya çıkmıştır.

7. Öğrencilerin yeterlilik algılarını annelerinin eğitim durumunun etkilemediği ortaya çıkmıştır.

8. Öğrencilerin mesleğe yönelik tutumlarını babalarının eğitim durumunun etkilemediği ortaya çıkmıştır.

9. Öğrencilerin mesleğe yönelik tutumlarını annelerinin eğitim durumunun etkilemediği ortaya çıkmıştır.

10. Yerleşim yerinin öğrencilerin yeterlilik algılarını etkilemediği ortaya çıkmıştır.

11. Yerleşim yerinin öğrencilerin mesleğe yönelik tutumlarını etkilemediği ortaya çıkmıştır.

12. Tercih sırasının öğrencilerin yeterlilik algılarını etkilemediği ortaya çıkmıştır,

13. Tercih sırasının öğrencilerin mesleğe yönelik tutumlarını etkilemediği ortaya çıkmıştır.

14. Okuduğu bölümden memnun olan öğrencilerin yeterlilik algılarının yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

15. Okuduğunuz bölümden memnun musunuz? Sorusuna evet diyen öğrencilerin yeterlilik algıları, hayır diyen öğrencilerden yüksek çıkmıştır. Okuduğu bölümden memnun olan öğrenciler okuduğu bölümden memnun olmayan öğrencilerden kendilerini mesleğe daha çok hazır hissetmektedirler.

16. Okuduğu bölümden memnun olan öğrencilerin mesleğe yönelik tutumlarının yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

17. Okuduğunuz bölümden memnun musunuz? Sorusuna evet diyen öğrencilerin mesleğe yönelik tutumları, hayır diyen öğrencilerden yüksek çıkmıştır. Okuduğu bölümden memnun olan öğrenciler okuduğu bölümden memnun olmayan öğrencilerden kendilerini mesleğe yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu ortaya çıkmıştır.

18. Öğretmenlik mesleğine karşı kendilerini hazır hissedenlerin aynı zamanda öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu tutumlara sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Bu

sonuçla doğru orantılı olarak öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu tutumlara sahip olanların öğretmenlik mesleğine karşı kendilerini hazır hissettikleri ortaya çıkmıştır.

2. ÖNERİLER

1. Okuduğu bölümden memnun olmayan öğrenciler kendilerini mesleğe karşı hazır hissetmemektedirler. Aynı zamanda bu öğrenciler öğretmenlik mesleği hakkında olumlu tutumlara sahip değiller. Öğretmen yetiştiren eğitim kurumunun bir çalışma yaparak öğrencilerin bölümden memnun olup olmadıklarını, memnun olanların niçin memnun olduklarını; memnun olmayanların niçin memnun olmadıklarını ortaya çıkarıp çözüm üretmeleri gerekmektedir.

2. Erkek öğrencilerin mesleğe yönelik olumlu tutumları kız öğrencilerden daha düşüktür. Bu durumun sebeplerinin araştırılıp erkek öğrencilerin de tutumlarının yükseltilmesi gerekmektedir.

3. Öğretmenliğin kadın mesleği olduğu imajının yıkılması gerekmektedir. Zira öğretmenlik ne kadın mesleği ne de erkek mesleğidir, iki cinsiyetin de başarılı bir şekilde yapabileceği bir meslektir.

4. Öğretmenlerin ekonomik durumlarının düzeltilmesinin aday öğretmenlerin mesleğe olan tutumlarını değiştiren faktörlerden olacağı düşünülmektedir.

5. Öğretmen yetiştirme programlarının gözden geçirilip ciddi değişikliklerin yapılması gerekmektedir. Bu da ancak devlet kontrolünde yapılacak bir çalışmadır. Sadece öğretmen yetiştirme alanında değil eğitimin her aşamasının gözden geçirilmesi gerekmektedir.

6. Üniversitelerde yapılan sosyal faaliyetlerin sayısının artırılması gerekmektedir. İnsanlar ne kadar sosyal olursa o kadar çevresine faydalı olur. Mesleki açıdan yeterli bir öğretmenin aynı zamanda sosyal olması gerekir. Öğretmen sosyal olacak ki yetiştirdiği öğrenci de sosyal olsun.

7. Öğretmenlik mesleğine karşı tutumunda öğretmenlik mesleğinin sahip olduğu sosyal statünün etkisi vardır. Bu sebeple öğretmenlik mesleğinin sosyal statüsünün artırılması gerekmektedir.

8. Etkili ve nitelikli öğretmen yetiştirme programlarının hazırlanması ve uygulanması gerekmektedir. İstenen nitelikteki öğretmen adaylarının yetiştirilmesi için bu bir zorunluluktur.

9. Okul uygulamalarının ders saatlerinin artırılması gerekmektedir. Öğrenci ne kadar çok uygulama içinde yer alırsa o kadar çok kendini mesleğe hazır hisseder.

10. Araştırmada elde edilen sonuçlar öğretmen yetiştirme programının uygulanmasında daha titiz davranmayı, öğretmen adaylarının eğitim ihtiyaçlarını önceden tespit etmeyi, biçimlendirici ve yetiştirici değerlendirmenin sık sık yapılmasının gereğini ortaya koymaktadır.

KAYNAKÇA

AKYILDIZ, H.(1991), *Etkili Öğretim Açısından Öğretmen Niteliğinin Önemi, Eğitimde arayışlar 1. Sempozyumu, Eğitimde Nitelik Geliştirme*, İstanbul: Özel Kültür Okulları Eğitim Araştırma Geliştirme Merkezi Yayınları.

ATAÜNAL, Aydoğan (2003). *Niçin ve Nasıl Bir Öğretmen?*, Ankara: Milli Eğitim Vakfı Yayınları.

BALCI Ali, (1997), *Sosyal Bilimlerde Araştırma*, (2.bsk.), Ankara: TDFO Bilgisayar Yayıncılık.

BEM, S. R. L, & C. Watson. (1976). *Bem Sex Role Inventory (BSRI)*
<http://www.webster.edu/~wodflm/sandrabem.html>,(20.05.2007).

BÜYÜKKARAGÖZ, S. Savaş, MUŞTA, Muammer C., YILMAZ, Hasan ve Önder PİLTEN, (1998). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş Eğitimin Temelleri*, Konya: Mikro Yayınları.

CALP, Mehrali (2005). *Özel Öğretim Alanı Olarak Türkçe Öğretimi*, (2.bsk.) Konya: Eğitim Kitabevi.

ÇAKMAK, M. (1999). *İngiltere ve Türkiye’de Deneyimli Sınıf Öğretmenleri ve Aday Öğretmenlerin, İlköğretim Matematik Dersinde İzledikleri Öğretim Stratejileri ve Kullandıkları Öğretim Teknikleri Üzerinde Bir Araştırma, MEGP Doktora Bursiyerleri Tez Özetleri*, Ankara: YÖK.

GÜÇLÜ N. (2000), *Sınıf Yönetimi*, (Editör: Küçükahmet, L.), Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

_____ (2004). *Öğretmenlik Mesleğine Başlarken Yeni Öğretmenlerin Örgütsel Sosyalleşmeleri. İlk Günden Başöğretmenliğe*. Erçetin, Ş. (Ed.). Ankara: Asil Yayın Dağıtım.

KARASAR N. (1999), *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, (9.bsk.), Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

KAVCAR, Cahit (2003). *Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Ulusal Sempozyumu*, Ankara: Tekışık Yayıncılık Web Ofset Tesisleri.

KAVCAR, Cahit; OĞUZKAN, Ferhan ve SEVER, Sedat (1998). *Türkçe Öğretimi*, Ankara: Rekmay Ltd.

KILINÇ, M. (1997). *Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları (Kırşehir Örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Konya.

KILIÇ F. (1997), *İlköğretim Okullarına Sınıf Öğretmeni Olarak Atanmakta Olan Adayların Öğretmenlik Meslek Bilgisi Düzeyleri ile Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

KORAY, Özlem ve YAMAN , Süleyman, (2005). *Öğretmen Adaylarının Özyeterlik İnanç Düzeyleri ve Problem Çözme Becerileri Üzerine Bir Araştırma*, Mart 2005 Cilt:13 No:1 Kastamonu Eğitim Dergisi 93-102.

KURAN, Kezban, (2002). *Öğretmenlik Mesleği (Niteliği ve Önemi)*. (Ed. Adil TÜRKOĞLU). Ankara: Mikro Yayınları.

KÜÇÜKAHMET, Leyla, (1976). *Öğretmen Yetiştiren Kurum Öğretmenlerinin Tutumları*, Konya: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları: 55

_____ (2003). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

MEB, (2002). *Öğretmen Yeterlilikleri, Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü*, Ankara: MEB Yayınları.

_____ (2004). *Örnekleriyle Türkçe Sözlük*, c. IV, (4. bsk.), İstanbul: Doğan Ofset A.Ş.

_____ (2006). *Öğretmen yeterlilikleri Eylem Planı*, Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü Sayı: B.08.0.ÖEG.O13.01.04/3688.

MORGİL, İnci, (2004). *Kimya Öğretmen Adaylarının Öz-yeterlik İnançlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, BAÜ Fen Bil. Enst. Dergisi,6.1, Ankara.

OKTAY, A.(1991). *Öğretmenlik Mesleği ve Öğretmenin Nitelikleri*, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, Sayı:3, s–187–193.

ÖZBAY, Murat, (2006). *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri I*, Ankara: Öncü Basımevi.

_____ (2006). *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri II*, Ankara: Öncü Kitap.

ÖZDEMİR, Servet ve Halil İbrahim YALIN, (1998), *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Ankara: Nobel Yayınları.

ÖZDEN, Yüksel, (1998). *Eğitimde Dönüşüm, Yeni Değer ve Oluşumlar*, Ankara: Pengem.

ÖZTAŞ, Rukiye, (2001). *Sınıf Öğretmenlerinin İletişim Yeterlilikleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü.

SARACALOĞLU, A. S. (1992). *Beden Eğitimi Öğretmeni Adaylarının Mesleğe Yönelik Tutumları*. Spor Bilimleri Dergisi,3, 10-26.

SENEMOĞLU N. (2001), *Öğrenci Görüşlerine Göre Öğretmen Yeterlilikleri” Eğitimde Yansımalar: VI (11–13 Ocak 2001)*, Ankara: Öğretmen Hüseyin Hüsnü Tekişik Eğitim Araştırma Geliştirme Vakfı Yayınları, s.193–215

SEVER, Sedat (2004). *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*, Ankara: Anı Yayıncılık.

SÖZER, Ersan (1991). *Türk Üniversitelerinde Öğretmen Yetiştirme Sistemlerinin Öğretmenlik Davranışlarını Kazandırma Yönünden Etkililiği*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Basımevi.

SÜNBUÖL, Ali Murat ve ARSLAN, Coşkun (2006). *Öğretmen Yeterlik Ölçeğinin Geliştirilmesi Üzerine Bir Araştırma*, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı:2, Eskişehir: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Basım Evi, s.219.

ŞEKER, Hasan, (2004). *Öğretmen Yeterlilikleri Ölçeği*, Millî Eğitim Dergisi, 164, Ankara: Millî Eğitim Yayınevi.

TEKİŞİK, Hüseyin, (2003). *Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Ulusal Sempozyumu*, Ankara: Tekişik Yayıncılık Web Ofset Tesisleri.

TDK, (1998), *Türkçe Sözlük*, c.II, (9. Bsk.), Ankara: Türk Tarih Kurumu Basım Evi.

EKLER

EK: Araştırma için Türkçe ğretmeni adaylarına uygulanan yeterlilik leği ve tutum leği.

Sevgili Arkadaşlar,

Bu araştırma Türkçe ğretmeni adaylarının yeterliliklerini ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla yapılmaktadır. Elde edilen veriler bilimsel amaçlara uygun olarak değerlendirilecektir.

I. Bölümde kişisel bilgilere yönelik anket ve açık uçlu sorular bulunmaktadır. Anket maddelerinin altında bulunan seçeneklerden size uygun olanı işaretlemeniz uygun olacaktır.

II. Bölümde ğretmen adaylarının yeterliliklerini ölçmek için tutum leği bulunmaktadır. Düşüncelerinizi en olumsuzdan en olumluya doğru sıralanan **Kesinlikle Katılmıyorum** ile **Kesinlikle Katılıyorum** arasındaki seçeneklerden size uygun geleni (X) şeklinde işaretleyerek ifade etmeniz istenmektedir. Lütfen her bir maddeyi cevaplamaya çalışınız.

III. Bölümde ğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarını ölçmek için tutum leği bulunmaktadır. Düşüncelerinizi en olumsuzdan en olumluya doğru sıralanan **Kesinlikle Katılmıyorum** ile **Kesinlikle Katılıyorum** arasındaki seçeneklerden size uygun geleni (X) şeklinde işaretleyerek ifade etmeniz istenmektedir. Lütfen her bir maddeyi cevaplandırmaya çalışınız.

İlginiz için çok teşekkür ederim

Ramazan ÇETİNKAYA

BÖLÜM 1: KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1. Cinsiyetiniz?

- Kız Erkek

2. Mezun olduğunuz lise?

- Genel Lise Anadolu Lisesi Özel Lise And. Öğrt. Lisesi
 Mesleki-Teknik Lis. İmam-Hatip Lis. Diğer

3. Babanızın e son bitirdiği okul?

- Yok İlkokul Ortaokul Lise ve dengi
 Üniversite ve Yüksekokul Lisans üstü-Doktora vb.

4. Annenizin en son bitirdiği okul?

- Yok İlkokul Ortaokul Lise ve dengi
 Üniversite ve Yüksekokul Lisans üstü-Doktora vb.

5. Üniversiteye başlamadan önce yaşadığınız yerleşim birimi?

- Köy Kasaba İlçe İl

6. Okuduğunuz/Bitirdiğiniz bölümü tercih sıranız?

- 1-5 6-10 11-15 16-24

7. Bölümünüzden memnun musunuz?

- Evet Hayır Biraz

Bölüm 2: Öğretmen Adaylarının Yeterlilikleri		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Bu bölümde öğretmen adaylarının yeterliliklerini ölçmek için tutum ölçeği bulunmaktadır. Düşüncelerinizi Kesinlikle Katılıyorum ile Kesinlikle Katılmıyorum arasında size uygun bölümü (X) şeklinde işaretleyerek ifade etmeniz istenmektedir. Lütfen her bir maddeyi cevaplamaya çalışınız.						
1	Öğrencilerden biri sınıf düzenini bozucu davranışlar gösterirse, öğrenciyi olumlu yönde yönlendirecek bazı yöntemler bilirim.					
2	Eğer öğrenciler evde gerekli disiplini almamışlarsa, muhtemelen okulda da disipline edilemezler.					
3	Eğer gerçekten çok çaba sarf edersem, ulaşılması zor veya motivasyonsuz öğrencilere bile öğretim verebilirim.					
4	Eğer anne-babalar çocuklarının başarısı için daha fazla çaba harcarsalarsa öğretmenler de daha fazla çaba gösterebilirler.					
5	Gerçekten çaba sarf ettiğim zaman, en zor öğrencilere bile öğretim verebilirim.					
6	Öğrencinin sınıfımda bulunduğu sürenin öğrenci üzerindeki etkisi, öğrencinin ev ortamının öğrenci üzerindeki etkisinden daha azdır.					
7	Eğer öğrencilerden biri bir önceki dersle ilgili bilgileri hatırlayamazsa, bir sonraki derste o öğrencinin hatırlama becerilerini arttırmak için gerekli yöntemleri bilirim.					
8	Öğrenci başarısı düşünüldüğü zaman, öğretmen gerçek anlamda pek fazla bir şey yapamaz. Çünkü öğrencinin öğrenme motivasyonu ve çalışması çoğunlukla öğrencinin ev ortamına bağlıdır.					
9	Ev ortamının öğrenci üzerindeki olumsuz etkisi, iyi bir okul eğitimi ile etkisiz hale getirilebilir.					
10	Öğrencinin ev ortamının öğrencinin başarısı üzerinde çok fazla etkisi olduğundan benim başarabileceğim oldukça sınırlıdır.					
11	Aldığım öğretmenlik eğitimim ve/veya deneyimim, etkili bir öğretmen olmam için gerekli becerileri bana sağlamadı.					
12	Öğrencilerimin sahip oldukları pek çok öğrenme problemleri ile başa çıkma konusunda eğitim almadım.					
13	Öğrencilerin aldıkları notlarda yükselme olduğu zaman; bunun nedeni, öğretmenlerin daha etkili öğretme yöntemleri bulmasındandır.					
14	Bir öğrencinin öğrenme kapasitesi, o öğrencinin anne-babasıyla ilgili faktörlerle dorudan ilişkilidir.					
15	Öğrencilerinden birinin verilen bir ödevle ilgili problemleri olduğu zaman ödevi öğrencinin öğrenme düzeyine uyarlamada sıklıkla zorluklar yaşıyorum.					
16	İyi bir öğretim becerisine sahip öğretmen bile, çoğu öğrenciye çeşitli konuları öğretmede başarılı olamayabilir.					

Bölüm 3: Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Öğretmenlik sosyal itibarı en fazla olan mesleklerden birisidir.					
2	Öğretmenlik zevkli bir meslektir.					
3	Bunca meslek dururken öğretmenliği seçmek çaresizlikten başka bir şey değildir.					
4	Öğretmenlik sevilen, beğenilen bir meslektir.					
5	Öğretmenlik, onun bunun kapisine boyun eğmekten başka bir şey değildir.					
6	Ülkenin kalkınmasında en çok rolü olan meslek öğretmenliktir.					
7	Öğretmenlik mesleğini seçen bir insan aydın bir kişi olmak için sürekli olarak bilgisini ve kendisini geliştirir.					
8	Öğretmenlik bir sanattır, özel yetenek ister.					
9	Öğretmenlik, hem bireylerin hem de toplumun kaderini elinde tutan önemli bir meslektir.					
10	Öğretmenlik mesleği, insana üstün nitelikler kazandıran bir meslektir.					
11	Öğretmenlik monoton olan, insanı belli kalıplara sokan bir meslektir.					
12	Öğretmenliğin zevkli yanlarından biri öğrencilerin başarısızlıklarını yüzlerine vurmaktır.					
13	Öğretmenler olmasaydı, toplumumuz bugünkü durumundan çok geride olurdu.					
14	Öğretmenliğin meslekler arasındaki yeri en alt basamaklardadır.					
15	İyilik etme fırsatını bulabileceğimiz mesleklerin önde gelenlerinden biri de öğretmenliktir.					
16	Öğretmenlik zor ve sorumluluk isteyen bir meslektir.					
17	Öğretmenlik en başta seçilmesi gereken bir meslektir.					
18	Huzur ve mutluluğu öğretmenler bulur.					
19	İnsanlara değer verme imkânını sağlayan meslek öğretmenliktir.					
20	Öğretmenlik sevilecek bir meslek değildir.					
21	Çağdaş olmayı sağlayan meslekleri sıralasaydım öğretmenliği başa koyardım.					
22	Dost, yardım sever insanlar bulmak isterseniz, öğretmenlere başvurun.					
23	Öğretmenlikten başka ne iş olsa yaparım.					
24	Öğretmenlikte tarafsız olmak gerekir.					
25	Öğretmenlikte sözüne güven duyulması önemlidir.					
26	Öğretmenlik hiçbir çekici yanı olmayan bir meslektir.					
27	İnsan, ancak mecbur olursa öğretmenlik mesleğini seçer.					
28	Öğretmenliğin toplumda bir yeri ve değeri yoktur.					
29	Öğretmenlik insana endişeden başka bir şey vermeyecektir.					
30	Dünyaya tekrar dönebilmem yine öğretmenliği seçerim.					
31	Öğretmenlikten bıkmayanların pek de akıllı oldukları söylenemez.					
32	Öğretmenliğe çocukluğun bir parçası olmaktan öte yaşamda yer vermek gerekmez.					
33	Meslekler teraziye konsa en ağır gelenlerden bir de öğretmenlik olur.					